
Szeleste
Huszatok
Könyve

192897

OSZK

ÓZÁRSZÉKI SZÁMLA KÖNYV

OSZK

Central Szeged Library

P.O.hung.

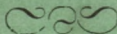
1394m.

1394m

HUSZÁROK KÖNYVE.

SZERKESZTÉ

SZELESTEY LÁSZLÓ.

Emich Gusztáv

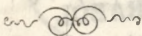
PEST,
EMICH GUSZTÁV TULAJDONA.
1858.

HUSZÁROK KÖNYVE.

SZERKESZTÉ

SZELESTEY LÁSZLÓ.

708531

PEST,

EMICH GUSZTÁV TULAJDONA.

1858.

192897

PEST,
EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.
1858.

TARTALOM.

Augusz Károly, Békássy Lajos és Vidos Márton barátimnak.

Az Augusz Károly.	107
A szép időknek katonái.	108
Augusz János.	109
Nyitka nyitka.	110
Augusz Károly.	111
Augusz Károly.	112
Augusz Károly.	113
Augusz Károly.	114
Augusz Károly.	115
Augusz Károly.	116
Augusz Károly.	117
Augusz Károly.	118
Augusz Károly.	119
Augusz Károly.	120
Augusz Károly.	121
Augusz Károly.	122
Augusz Károly.	123
Augusz Károly.	124
Augusz Károly.	125
Augusz Károly.	126
Augusz Károly.	127
Augusz Károly.	128
Augusz Károly.	129
Augusz Károly.	130
Augusz Károly.	131
Augusz Károly.	132
Augusz Károly.	133
Augusz Károly.	134
Augusz Károly.	135
Augusz Károly.	136
Augusz Károly.	137
Augusz Károly.	138
Augusz Károly.	139
Augusz Károly.	140
Augusz Károly.	141
Augusz Károly.	142
Augusz Károly.	143
Augusz Károly.	144
Augusz Károly.	145
Augusz Károly.	146
Augusz Károly.	147
Augusz Károly.	148
Augusz Károly.	149
Augusz Károly.	150
Augusz Károly.	151
Augusz Károly.	152
Augusz Károly.	153
Augusz Károly.	154
Augusz Károly.	155
Augusz Károly.	156
Augusz Károly.	157
Augusz Károly.	158
Augusz Károly.	159
Augusz Károly.	160
Augusz Károly.	161
Augusz Károly.	162
Augusz Károly.	163
Augusz Károly.	164
Augusz Károly.	165
Augusz Károly.	166
Augusz Károly.	167
Augusz Károly.	168
Augusz Károly.	169
Augusz Károly.	170
Augusz Károly.	171
Augusz Károly.	172
Augusz Károly.	173
Augusz Károly.	174
Augusz Károly.	175
Augusz Károly.	176
Augusz Károly.	177
Augusz Károly.	178
Augusz Károly.	179
Augusz Károly.	180
Augusz Károly.	181
Augusz Károly.	182
Augusz Károly.	183
Augusz Károly.	184
Augusz Károly.	185
Augusz Károly.	186
Augusz Károly.	187
Augusz Károly.	188
Augusz Károly.	189
Augusz Károly.	190
Augusz Károly.	191
Augusz Károly.	192
Augusz Károly.	193
Augusz Károly.	194
Augusz Károly.	195
Augusz Károly.	196
Augusz Károly.	197
Augusz Károly.	198
Augusz Károly.	199
Augusz Károly.	200

August Károly, Békassy Lajos

Vidos Márton

Leányföldi

Országos Képzési Központ

182897

182897

TARTALOM.

	lap
B. Amade László.	
A szép fényes katonák	189
Arany János.	
Nyalka huszár	56
Avar.	
Huszár vagyok	37
Soltész Mihály	224
Bajza.	
A távozó	159
Berec.	
A fringia	201
Czuczor.	
A huszár magát hol vette?	4
Ez a huszár jaj be nyalka	18
Szonjazik	34
Messze messze földről	54
Hol van	64
Szép gazdasszony	87
Sebes lovon	123
Csokonai.	
Estve jött a parancsolat	8
Csurgai.	
Kapu megül	240
Dalmady Győző.	
Az álmodó huszár	177
Döbrentey Gábor.	
Sirtál anyám	88
Garay János.	
A hetyke huszárok	101
Gyulai.	
Csata után	129
Kajos István.	
A leipzigi csata leírása	229

	lap
Keletfy István.	
Dal a huszárokról	117
Kezényi Frigyes.	
Or legény	174
Kaliffay.	
Hősök sirja.	221
Lévay József.	
Vágtat a ló	165
Lisznyai Kálmán.	
Egy huszár őrmester siralma	5
Huszár lénung	28
Gvadányi generalis	40
Huszár reteráda	59
Losonczy László.	
Huszár toborzó	61
Magyar.	
A verbungos	161
Magyar népdalok könyvéből.	
A huszárok masiroznak	26
Mikor katonának mentem	36
Édes anyám sok szép szava	39
Soha sem vétettem	69
Sárga ló	94
Nem őrzöm én	105
Csíkós vagyok	118
Őszi eső	121
Hertelendy indulója	131
Ez a legény	144
Áldom nagy nevedet	152
Bátorkeszin	168
Eszem adta	176
Rajta vitéz	197
Huszár vagyok	307
Áll a verbung	212
Már én	217
A nép ajkáról.	
Söprik a pápai utcát	128
Megöltek egy huszárt	147
Rajta legények	169
Édes Anyám	160

	lap
Nagyérháti.	
Miért teremté isten a huszárt	85
Pájer Antal.	
Öreg huszár	99
Petőfi.	
Halvány katona	74
Sal Ferenc.	
A huszárok eredete	70
Sárosy Gyula.	
A huszár	1
Sz.....	
Huszár mese	164
Szakáll Lajos.	
Békesi ujoncdal	199
Szathmáry Károly.	
Az első huszár	30
Szász Károly.	
Huszár-dalok I—VI	180
Szelestey László.	
A vén huszár	23
Gyere lovam	58
Buslakodó leány	90
Huszár és baka	97
Dorog Mihály	125
A dolgok sora	145
A huszár és lova	194
A hazatérők	210
Bizonyítás	219
Székely József	
Huszárok temploma	235
Szücs Dániel.	
A szép huszár	205
Tihaly Kálmán.	
Rajnai harc	75
Aldjuk pajtás	103
Huszár kaland	154
Tompa Mihály.	
Három huszár	10
Az özvegy s fiai	169
Tóth Endre.	
A huszár imádsága	35

Józsi bácsi	65
Csata kép	143
Tóth Kálmán.	
A huszár panasza	19
A korhely huszár	67
A huszár sirja	95
Huszár testvérek	119
A huszár ló	149
Varga Soma.	
Az ujonc bncsuja	79
Virághalmi.	
Rostás Pál	48
Huszár legenda	107
Zabulich József	
Farkas a vén Vilmos huszár	83
Zalár.	
A visszatért huszár	72
Néző Vendel a török világban	81
A gyalog huszár	122
A legvénebb huszár	213

A huszár.

A h u s z á r név onnan ragadt a huszárra,
Hogy egy halálának mindig husz az á r a.
Az ellenség azért tartja tiszteletben,
Mert hol egy huszár van, h ú s z a t lát az egyben,
Ki ha leapritja már a maga húszát,
Gondosan kipedri szép pörge bajuszát.
Hej gyöngy is a huszár, ha felül lovára,
Még a ló is szebb, ha huszár ül hátára;
Sőt ha paripáját büszkén tánczoltatja,
Büszkévé válik még a ló is alatta.
Az idegen népek bámulva hirdetik,
Hogy a magyar huszár lóháton születik,
Ki, ha le nem pattan saját jó kedvéből —
Menykö legyen, a mi kiesapja nyergéből.
Ha vágdat: a villám pironkodva kéri,
Hogy lassabban menjen, mert utól nem éri.
S a szél — midőn lovát jól megsarkantyuzza —
Sirva jár utána — azt hinnéd, hogy nyúzza.
Nyeregkapájáról lóg a m i a t y á n k j a,
Ha szomjazik onnan gyorsan előrántja.

Egyébkor nem igen tekint fel az égre,
 Csak mikor ihatik egy kis dicsőségre.
 Ha iszik rendesen emberül megfizet,
 De csizmaszárában sem tűri a vizet;
 Mert bor és dicsőség szive tápláléka. —
 Jól teszi! a vizet igya meg a béka.
 A huszárnak azért villámlik a kardja,
 Mert égő szívéhez nagyon közel tartja.
 Innen a huszárnak minden kardesapása
 A tüzes menykőnek egy mestervágása.
 Történt, hogy a huszár talált egy gyermeket,
 Mely az ellenségből a harcztéren rekedt,
 S míg a gyermek apját halálra konczolta,
 Magát a gyermeket megszánta, csókolta.
 S egyikét öreg cseppet hullatván szeméből
 Kivitte a halál sűrű örvényéből.
 Mert a huszár szive olyan, mint a kardja,
 Addig hajlik, a míg ő maga akarja,
 De meghajoltában, bár kinok gyötörik —
 Valamint a jó kard — soha el nem törik.
 Csak a vitézségnek van nála kelete,
 De kegyetlenkedni már nem természete.

Az ellen ágyuja haraggal mormogja,
 Hogy az öreg huszárt a golyó sem fogja;
 Sőt ha elesnék is, nem hal meg egészen,

Mert az örök élet áll számára készen.
 Ki vérrel derített hajnalt hazájára :
 Feljegyzí a nemzet a r a n y t á b l á j á r a .
 S ki az igazságért harczol mind halálíg,
 Holta után tüstént egy csillaggá válik.

Látnád a huszárt, ha levetí mentéjét,
 Végíg imádkozván száz teremtetéjét,
 S szívet ez imádság oly nagy lángra gyújtja,
 Hogy neki gyürkőzvén két kezét kinyújtja —
 Mentéjét pediglen a szél hátra fújja,
 S utána csak úgy száll a mente két ujja.

Mikor a huszárok csatába indulnak,
 Az isten szeméből örömkönyek hullnak,
 S innen lehet aztán azt kimagyarázni.
 Mért szokott a huszár oly gyakran megázni?
 Ha én isten volnék, csak azt vinném végbe,
 Hogy lóháton menne a huszár az égbe.
 Menyecske, ha feléd huszár nyújtja száját:
 Csókold meg a világ első katonáját! — —

SÁROSY GYULA.

A huszár magát hol vette? . . .

A huszár magát hol vette?

Hát az isten teremtette,

És csak azért teremtette,

Hogy legyen itt regementje.

Szép vitézek a huszárok,

Szeretik is a leányok,

De csak egy kardesapás tőlök,

Az ördög is fut előlük.

CUCOR.

Egy huszárőrmester siralma Mecséri generális koponyája fölött.

Ez aztán a sebkoszorú!

Ennyi vérvirág fejedem

Kedves jó generálisom,

Halhatatlanságot terem.

Mit ér ily hős főhöz képest

Épen ilyen darab gyémánt;

Melyből annyi diadalterv

Villant ki, lángsugár gyanánt.

Nem ér biz az egy batkát se:

Ezen egy kis megszakadt ér,

Az egész világnak minden

Aranyszálánál többet ér.

Egy hajszálaért megölnék,

Meg minden selyembogarát, —

Szemeiért kioltanám

A ragyogó csillagokat.

Oh csak még egyszer rám vetné
 Sötét, borongó orcáját!
 . . A legutolsó tűzben én
 Itattam meg paripáját.

A hol vérző fejét mostam
 Egy ott kanyargó patakból,
 Saját fényes tarsolyomból,
 S őt meg magát kulacsomból:

Az volt a döntő pillanat;
 — Oh mintha most is látnám még —
 Melyben e sok halálsebet
 Sujtotta rá az ellenség.

„U t á n a m“ volt végső szava,
 S egész tábor követte őt:
 Mintegy leomló lángoszlop
 Rohant vitézei előtt.

De kivívtuk a győzelmet
 Az ő életének árán, ...
 Hiszen van ez tán száz seb is!
 Elmeredek sokaságán!

Óh hős öreg! vén orosz lány,
 Csak te lóra ülhetnél még!

Mily kincs veszett fejedben, mily
Tömerdek hadi bölcsesség.

Vénségedért becserélném
A tüzes fiatalságot, —
Lelkedért, becsületedért
Odadnék egypár országot.

. . . . . Oh de ni mit veszek észre!
Sohsem vert a szívem jobban:
Verésétől régi sebem
Felfakadt e pillanatban.

Vele kapott, érte kapott
Seb ez itten a mellemen:
Az ő emlékére nyílt meg
S — mint s z e n t s é g e t úgy viselem !!!

LISZNYAI KÁLMÁN.

Estve jött a parancsolat. . . .

Estve jött a parancsolat
 Violaszin pecsét alatt.
 Egy szép tavaszi éjszakán
 Zörgettek kincsem ablakán.

Épen akkor vált el tőlem,
 Vigan álmodott felőlem,
 Kedvére pihent ágyában,
 Engem ölelvén álmában:

Mikor bús trombita szóra
 Ülni kellett mindjárt lóra,
 Elindulván a törökre;
 Jaj! talán elvált örökre!

Sirva mentem kvártélyáig,
 S onnan a kertek aljáig.
 Indult nyelvem bús nótára
 Árva gerlicze módjára.

Csákóját könnyel öntöztem,
 Gyász-pántlikám rá kötöztem;
 Tiz rózsát hinték lovára,
 Száz annyi csókot magára.

A lelkem is sirt belőlem,
 Mikor bucsút veve tőlem:
 „Isten hozzád!“ többet nem szólt,
 Nyakamba borult, s megcsókolt.

CSÓKONAI.

Három huszár.

Szép Erdélyországban . . . . ah mi búsító van ,
 Mi szívet-szaggaató fájdalom e szóban !
 Magyar hazánk bájos tündér Ilonája !
 Gyászos fekete lett arany fürtű szála.

Zúgó szél képében ha felkerekedik ,
 Elmegyen bánatunk magasló bérczedig ,
 S magas bérczeiden nyögve törik széjjel :
 Jó éjszakát magyar, jó éjszakát székely !

Szép Erdélyországban gyászos idők járnak ,
 Piros vér harmatja a fűnek, virágnak ;
 Kik ezelőtt békés szomszédságban éltek :
 Egymást tüzzel vassal pusztítják a népek.

Inség, könyhullások a belhad gyümölcse,
 Nincs a ki napjait szorongva ne töltse ;
 Csak a ki a csaták kétes útát járja :
 A katonának van néha jó órája.

Egy oláh falunak három huszár vágat,
 Mind a három torka kegyetlen kiszáradt;
 S imigy gondolkodnak: a lovat valami
 Pinczegátor előtt meg kén akasztani!

Lemenő félben volt már az égen a nap,
 Hogy vitézeink a faluba toppannak;
 Gyanakszik, fél a nép, s bámul a jötteken;
 S nyelvöket sem érti, az a veszedelem.

A bíró sejti egy kicsint a magyar szót,
 A szóló oldalán kiváltkép ha kard volt,
 S a mi huszárjaink érthetön beszélnek:
 Abrakot a lónak, bort az embereknek!

A bíró hajlongott, tipegett nagy lomhán,
 S vagy két nyakatekert magyar szót morogván:
 Fejével kezével intett, mutogatott,
 Hogy menjenek hozzá, minden készen van ott.

És házánál talpra állott minden lélek,
 Mivel a huszártól rettentően féltek;
 A fáradt lovaknak volt abrak meg széna,
 Csűrkiig állott benne a szellő, a héja.

De még odaben volt ám egyszer a nagyjja,
 Vendégit a bíró szívesen fogadja!

S elefkbbe annyi bort, peesenyét raknak :
 Hogy az elég volna fél huszár századnak.

Tetszik a mulatság, — a kanesó fogy, telik,
 De a jó bornál is jobban tetszik nekik
 A biró szép lánya, piros az orcája,
 S két szeme a szikrát mint a tűzkő hányja.

Áldom az istened! édes gyöngyvirágom!
 Hogy termettél ezen a görbe országon?
 Jer velünk, — élélünk együtt olyan szépen:
 Hogy az angyalok is kaczagják az égben.

A lány hallgatta, bár nem érté a nyelvet,
 De a sziv jó tolmács, az mindent megfejtett.
 Elpirult egy kicsit, s piros szélü szája,
 Egyet mosolyodott a három huszárra.

A szép nyalka fiúk neki is tetszének,
 Istenem, beh mások az oláh legények!
 Lomposak, czammogók, mint egy öreg medve; —
 Ez meg mintha mindjárt szárnyra kerekedne.

A lánynak mégis nem tetszett egy dolog:
 Hogy zsugori apja most úgy sűrög forog;
 Hogy oly pocséklást tesz zab-, széna- és borral,
 S gondolkodott: vajjon magában mit forral?

Elég az hozzá, hogy nyomára jött szépen :
 Mikép á l o m p o r van az apja kezében ;
 Azt is tudta már most honnan küldték neki . . . .
 S készen volt a három huszárt megmenteni.

S addig sompolygott és motozott, míg végre
 Szitált hamut tett az álompor helyére ;
 S könnyült szívvél nézte, hogy furfangos apja,
 Vendégit ugyancsak éteti, itatja.

A mulatság közben setét lett egészen.
 Csapatja várta a három huszárt régen ;
 Mivel ugy volt a szó, hogy ha meg nem térnek :
 Bajuk van . . . . s a falut rohanja meg értek.

Hanem hiszen annak sem volna jó dolga ,
 Ki a tölt kanesónál mindenre gondolna ;
 Vitézink mulattak , — s az ilyen jó gazdát ,
 A csillagos égnél feljebb magasztalták.

Egyik a csákóját nyomta a fejébe ,
 Hogy csak ugy nyult belé a vén oláh képe,
 Nézd csak az öregből milyen huszár lenne . . .
 Nézték . . . szörnyű kacaj támadt rá egyszerre.

Másik a hatvágást csinálta meg, — s kardján
 A esorbát s vérfoltot büszkén mutogatván :

Hajtogatta vasát, mintha káva volna,
S rémséges dolgokat beszélt elő róla.

Ittak . . . ittak . . . de az öreg utoljára;
Rátekergőzvé a jó bor a lábára, —
Ültében elaludt . . . s a pajkos katonák,
Hogy menjen feküdni, az ajtón kitolák.

S csak a kellett neki — alig hogy kilépett:
— Mert hisz a vén róka épen nem volt részeg —
Elvegyíté a port a jó kancsó borban
S hogy isszák, örömmel leste alattomban.

Tudta már a dolgot a fél falu népe,
S készen volt a bíró minden intésére;
Kiváncsian várván, hogy e nehéz álom
Mikor vesz már erőt a három huszáron.

Megszólalt pedig már a kakas éjfélre,
Hogy a hasitékon a bíró benéze,
Meglátni a huszárt hogyan szédül kábul, . . .
— De azok danoltak torkuk szakadtából.

Megcsóválta fejét, s darab idő múlva
Lábujhegyen eljött hallgatózni újra;
A nóta már nem szólt, — de még beszélgettek
Nagy boszuságára a kaján öregnek.

Midőn harmadszor jött, tetszett már a hajnal.
 A huszárok lova enni kért nagy zajjal ;
 Soká fülelt, — s minden volt nagy csendességben,
 S gondolta : no már most egy lélek sincs ébren.

Egy szokása van a bús magyar kedélynek ;
 Hogy a bor közt gyakran elhallgat, elmélyed ....
 Ült a három huszár . . . a végig gyúlt mécsbe
 Mint egy élő bálvány, meredt szemmel nézve. . . .

Az öreg benyitá az ajtót csöndesen. . . .
 S rögtön felrezzentek vitézink a neszen ,
 Hahó öreg gazda ! igazodj csak elő !
 Ha már kitisztultál, — jer kezd újra elő . . . !

És kezébe nyomták a r e t t e n t ő kancsót,
 Itatták erővel, — szabadulás nem volt.
 Birónk tátongott, mint a vízbe fult csirke
 A hamus bortól és az irtozástól szinte.

Mig ezek így folytak, — kiviradt egészen,
 S rémületes lárma támadt a helységben,
 Hova nagy robajjal ront egy huszár-század ,
 Kérven az elfogott, megölt czimborákat.

Hol ninesen áruló ? mindjárt volt ki szóla :
 Jaj, ne bántsatok ! én nem tehetek róla !

Altatót adtak be a birónál nekik,
Én nem is tudtam, hogy virradtig kivégzik.

Virradtig kivégzik ... ? ejnye a ki áldott ....!

Majd adunk mi nektek kutya-mulatságot.

Zsivány birátok is, tudom azt a perezet

Megátkozza, melyben a világra termett.

Most a bős csapat a biróházhoz nyargal,

Lángoló boszúval és villogó karddal;

De im kit látnak ott? az udvar közepén

Hajadon fővel áll a három vig legény.

Hogy világos van, azt látták mind a hárman,

Csak a felett voltak bizonytalanságban:

Hajnalesillag-e az, vagy a nap az égen,

A mely szemeikbe nevet olyan szépen.

Hé pajtás! éltek-e, vagy már meghaltatok?

Hisz a falu végén azt mondták rólatok,

Hogy láb alól ez a biró eltétetett ....

De hisz akkor el is bántunk vón' mi velek!

Micsoda? A biró? a mi kedves gazdánk?

Hej csak mindig ilyen emberre akadnánk!

Mond a három huszár, — s azzal neki esett,

Ölelte, csókolta a rémült öreget.

Erre lováról a többi is leszállá,
 Meleg lett ismét a vén biró konyhája;
 Keservesen nézte, mint fogy széna, abrak, —
 S boros hordájában van dolga a csapnak.

Szép leánya pedig örvendett lelkébe:
 Hogy roszbabb nem lett a gonosz tréfa vége;
 De neheztelt egy két pajkosabb huszárra,
 Ki erővel csókot nyomott az ajkára.

Hogy jól ettek ittak, szedték a sátorfát,
 A három álmost is lovára feltolták;
 S ezer köszönetet mondván a gazdának:
 A faluból gyorsan el — kivágtatának.

Nagyot sohajtott a szép leány utánok . . . .
 S szemével kísérte mig csak egyet látott;
 De az apja csakhogy meg nem ölte magát:
 A veszett magyarnak hogy a méreg sem árt.

De bezzeg ő! mindig álmos volt és lomha,
 Most altatót kapott szentül azt gondolta:
 Ez a hit s a hamu úgy megártott neki,
 Hogy nem tudták harmadnapig felköltetni.

TOMPA.

Ez a huszár. . . .

Ez a huszár jaj be nyalka ,
Földet alig ér a talpa ,
Sarkantyúját megpengeti.

A tarsolyát hánysa veti.

Hej be illik a huszárnak ,
Ha szemébe néz a lánynak ,
Nem is néz ő, csak oda vág ,
Hogy ne lássa a rossz világ.

Bezzeg akkor még a gyerek ,
Ha alatta van a nyereg ,
Paripája szikrákat hány ,
Túl futna az isten nyilán.

Eszemadta gyöngyhuszárja !
Nincs a kerek földön párja.
Szelid galamb, ha lányt ölel ,
Csapkodó sas, ha harcera kel.

CUCOR.

A huszár panasza.

Egyszer valamiért
 — Rosz idők valának —
 Beosztották szépen
 A huszárt bakának.

S midőn fixum fertig
 Ott áll a glédában,
 Káromkodva ekkép
 Morog ő magában :

„Ej az arkangyalát!
 Minő állat lettem!
 Már ezt teremtetse,
 Meg nem érdemlettem!

Kivetköztetének
 Huszáros gúnyámból,
 Pokolba löktek a
 Boldog mennyországból!

Bojtos csákó helyett,
 Mi illett rám nagyon,
 Lenyírott fejemen
 Fehér sapka vagyon !

Fehér lapos sapka
 Kékszinű a préme,
 Fülemig lehuzom,
 Nem vághatom félre.

Dolmányom és mentém
 Vállamról lekapták,
 S helyébe e szellős
 Fecskefarkot adták !

Istenem ! Istenem !
 Mi lesz most belőlem,
 Hogy ha dolmányom is
 Elvették már tőlem !

Ha szeretőm látna
 Ebbe a gúnyába,
 Rá se ismerhetne
 Régi mátkájára.

Hát ezüstcsengésű
 Sarkantyús csizmámnak

Kárpótolására
Ugyan mit adának?!

Olyan csizmát adtak
Hogy lábam nem tűri,
Mint a kényes dámát,
Mindennap kell fűzni!

Csörögő acélkard
S cifra tarsoly helyett
Nyakamba egy olyan
Gyiklesőt tettek,

Mely egy vékony szíjjon
Ugy csügg-lógg nyakamba,
Miként a zsidónak
Tiz parancsolatja!

S mindez hagyján lenne!
Ha lovam megvóna,
S nyeritezne hozzám,
Vigasztalva szóna.

De azt is elvették!
S hátom közepére
Bornyubórt adtanak
Lovamnak helyébe!

És ezt a bornyübört,
A ki megteremti!
Mintha én lennék ló,
Rajtam kell cipelni!

Ej az arkangyalát!
Minő állat lettem!
Már ezt teremttutse
Meg nem érdemlettem!!!

TÓTH KÁLMÁN.

A vén huszár.

Gondolkodva ballagdogál
 Árokháton a vén huszár :
 Rongy a dolmány, rongy a mente,
 Bajuszát mégis kikente.
 Kopott nadrág, lukas kalap,
 Átkandikál rajta a nap
 Bocskor is van ; de nincs talpa,
 A vén huszár mégis nyalka.
 Hátán egy rongyos tarisznya
 Üres az is, semmi haszna —
 Aztán a torka is száradt,
 Éhezik is, el is fáradt . . . . .
 Hányszor mondták neki : „Apám —
 Riktolja be kend paripám.“
 Több ott a ló, mint kellene ;
 Most gyalog jár szegény feje
 Körül tekintget meg megáll
 S megint odább ballagdogál —
 Egyet búsul — nem búsulna,
 Ha paripája megvolna.

Szép lányokkal találkozik,
 Rájok néz és fohászkodik —
 Mit ér a télnek a virág?
 Fagyos éjnek a holdvilág?
 A fény a gyászt megmutatja;
 De fagyát el nem oszlatja.
 Messziről jött a vidékre
 Alig ismer rá e népre.
 Mért is vágyott vissza lelke,
 Midőn nincsen háza, telke?
 Gond és bánat a jószága:
 Oda maradt ifjusága —
 Egyet busul — nem busulna,
 Ha ifjusága megvolna.

Idegenek között megy el,
 Szólnak hozzá, de nem felel:
 Lelke egy néma drága kő,
 Foglalatja a mult idő. . . .
 S háborura tér a beszéd,
 Háborunak hallja nesztét:
 Felvillámlik szemsugára,
 Oda kap baloldalára;
 De a kéz visszahull legott
 A vér érében megfagyott,

Ismét busul — nem busulna ,
Ha az oldalán kard volna. . . .

Megy — s ráismer a csárdára ,
Melybe egykor annyit jára ,
Melyben egykor úgy szerették
Csaknem rózsába temették.

Most itten is csendes minden :
A régiből semmi sincsen !

Nincsen lárma , nincsen élet ,
Nem látni mulató népet. . . .

Előregült a jó gazda

Kedvét megette a rozsdá —

Némán szorít kezét vele

S szeme könnyekkel van tele. . . .

Mint visszamaradt napsugár

Itt megpihen a vén huszár ,

S egyre búsul — nem búsulna

Talán — ha más világ volna. . . .

SZELESTEY.

A huszárok masiroznak.

(A francia hadjárat korából.)

A huszárok masiroznak;
Fényes fegyverek ragyognak,
Véres zászlók szakadoznak,
Apró fegyverek ropognak.

A nagy ágyúk könnyen szólnak,
Látom a népek hogy hullnak;
Fejem felett kard megfordul,
Piros vérem földre csordul.

Nincs itt nekem apám, anyám,
A ki gondot viselne rám;
Az ur Isten az én dajkám,
Ez visel gondot én reám.

Magyarország! kedves hazám!
De idegen lettél hozzám!
Sem ebédem, sem vacsorám,
Bánat nélkül nincs egy órámm.

Esik eső, fuj a szellő,
 Kedves pajtás, fogy az erő.
 Jobb mi nekünk masirozni,
 Mint a lógerben kinlódni.

Lóger-karó árnyékában
 Fekszem a szomorú ágyban,
 Köpenyegem a sátorom,
 Magam árnyékában nyugszom.

M. N. D. *)

---

*) „Magyar népdalok.” Összegegyjté Erdélyi János.
 Ujabb kiadás 1857.

Huszár-lénung.

A gyöngyösi utca hosszán
Megy egy huszár vigan, nyalkán;
Lénungot kapolt magának,
Szénát abrakot lovának.

Szalma pántlikán kezében,
Három csomó szénát viszen;
S a mint pipázgatva haladt,
Megállott egy ablak alatt.

Furcsa ötlete jött neki,
A szénát halomra veti
Épen a nyilt ablak alá,
Maga pedig felállt reá.

Bekönyökölt az ablakba,
Pislangtatott erre, arra,
Sarkantyuját megpengette.
De senki észre sem vette.

Nagyot pödrött a bajuszán ,
 Füttyülni kezdett azután ,
 De a füttyülés sem használt ,
 S mégis remélt, még se hátrált.

Egy mátkahivót köhintett ,
 S hogy ily katonás jelt intett,
 Piros galamb röppent oda ,
 Piros leány , mint a rózsa.

Nyílt rózsa, ő a tövise ,
 Jaj de még e mind semmi se !
 De az a tűz, az ölelés,
 Az a jó izü kedvtelés :

Mi köztük hirtelen történt ,
 Egy fél menyországgal fölért ;
 Hát még az a csattanós csók ,
 Mint a szinméz, oly édes vót !

S e hamis huszár mindennap ,
 Ilyen édes lénungot kap :
 S néha olyan tűzbe hozza ,
 Hogy a lány megszázsorozza.

S a huszár, e harci csillag ,
 Vigan haza billeg-ballag.

Az első huszár.

Jobbra balra dül az ellen

S az önzés nem várja résen ;

Megharagszik az urakra

Jó Mátyás a hongyülésen.

„Várjatok — mond — ha nemes szív

S hős vér kihalt az urakból ;

Majd teremtek én nemest, hőst,

Hű népemből, a parasztból.

Minden hűsz jobbágy-telektől

Egy lovag csatára szálljon ! . .

S az urak szemében szégyen,

Bosszú látszik a királyon.

El- kimegy . . ott hagyja őket

S vérét hűteni lóra pattan —

Nagy haragját érzi méne,

Tüsszög, ugrik, nyughatatlan.

Mátyás még mind rájuk gondol,
 Sarkantyúit mélyre vágja
 Épen mintha a rossz állat
 Egy korcs, rossz haza fia volna! . .

De nemes tűz van a lóban,
 Sik Arabföld volt hazája;
 A sarkantyú ujság neki;
 Szép fejét szügyébe vágja,

S megy mint szélvész elvadultan
 Kantárt, zablát messze-hullat:
 Mátyás melle elfogódik
 S csak ő az, ki fennmaradhat.

S már lecsapna a veszélynek
 Rémpallosa a hazára,
 Ha egy fickó föl nem tűnne
 Hirtelen a láthatárra.

S izmos kárral a vadállat
 Szélfutását visszatartja. . . .
 Mátyás mentve; de a gyermek
 A ló nyakán fönnakadva. . . .

S a király szive remeg most
 Megmentője életéért. . . .

„A hű gyermek bátorsága
A halálban nyerjen hát bért? . . .“

De aggálya hirtelen múlt,
Most újra föltün a gyermek. . . .
Büszkén ül a könnyű ménen ;
(Az alatta szeliden megy.)

Hösi tűz ég arculatján
Örömkönyű két szemében
Ily lovon, ily cifra nyergen ,
Látszik, nem ült életében.

S hogy leszállott a királynál ,
Egy sohajtás tör ki ajkán :
„Kár ily szép lovat kínozni ;
A nélkül is megy ez nyalkán.

Csak ily ménem volna nekem ,
Nem cserélnék a királlyal!“
S Mátyás nézi ; tetszik neki ,
A mit i t t lát , a mit m o s t hall.

„A fickó hű, büszke, bátor,
És a lóért halni képes ;
Ily sereg kell a hazának
Ily sereg visz győzelemhez.“

„Hallod fickó! . . A ló tied ,
 Jer Budára ; a király vár ;
 De sergébe kell szegődnöd . . .
 Te leszesz az első huszár !

P. SZATMÁRY KÁROLY.

Szomjazik.

Szomjazik a magyar huszár,
Csaplárosné, nem kell pohár,
Nem iszom én fél fogamra,
Ihatnám van egész napra.

Nyissa fel tarsolyom száját,
Olvassa ki a bor árát,
Ha nincs benne, majd lesz holnap
Csaplárosné, isten jó nap.

CZUCZOR.

A huszár imádsága.

Délibábos puszták nagy mindenhatója,
Magyarok istene: világ alkotója!
Hallgasd meg ez egyszer szívem szép kérését,
A te huszárfiad igaz könyörgését!!

Ha jön az a tatár, török, vagy akármi
A ki a bubját is szokta borotválni
S jóságos népedet pusztítja, rabolja,
A te szent nevedet mibennünk gázolja:

Ne segíts, én uram! se rajtam se rajta . .
Hiszen mindenható voltod akarátja;
Ne segíts! hanem csak saját vitézsége
Legyen minden legény méltó dicsősége!

Húnyd be két szemednek ezüst szempilláját
A midőn megkezdi te néped csatáját . . .
A többit én-uram teremő istenem,
Te dicsőségedre! magam bevégezem.

TÓTH ENDRE.

Mikor katonának mentem.

Mikor katonának mentem,
 Szilaj csikót megnyergeltem.
 Lábam tettem a kengyelbe,
 Magam ültem a nyeregbe.

Ugy kísérték fel Kassára,
 A királyné városába.
 Ott mindjárt mundirt szabának,
 Fekete csákót adának.

Mikor mennék magas tetőn,
 Eszembe jut a szeretőm —
 Szivem úgy elkeseredett,
 Hogy vele nem beszélhetett.

M. N. D.

Huszar vagyok.

Huszar vagyok, huszar lettem. —
De okosan cselekedtem!
Ur vagyok, nem gyalog járok,
Lovam hátán csak úgy szálllok.

Cifra bundám otthon hagytam,
Érte nyalka ruhát kaptam,
Vigan élek, nincs semmi bűm,
Nótára peng a sarkantyúm.

Közmunkára nem kergetnek,
Fejemre adót se vetnek,
Van lénungom, nincs szükségem,
Éles kard a feleségem.

Apám, anyám sirba zárva,
De nem vagyok azért árva;
Zászló alá felesküdttem,
A királynak fia lettem.

Masirozok, tapasztalok,
 S én mindenütt otthon vagyok;
 A hol kovártélyba szállok,
 Szép menyecskét is talállok.

A trombita jelszávára
 Bátran indulok csatára,
 Ott vagy győzők, vagy meghalok,
 Mert én magyar huszár vagyok!

AVAR.

Édes anyám sok szép szava.

Édes anyám sok szép szava,
Mit meg nem fogadtam soha!
Megfogadnám még valaha,
De fel nem találom soha.

Édes anyám! ne sirj értem,
Hogy huszárnak felütöttem.
Én is elbirok egy kardot,
Mint más szegény legényt látok.

Édes anyám, édes anyám,
Szedd össze a fehérruhám.
Most indulok olyan útra,
Honnan többé ne várj vissza.

M. N. D.

Gvadányi, magyar huszárgenerális.

Kit az egész vitéz tábor
 Ugy hitt „dupla generális” —
 Az oly háboruvezető
 Hősnek élet a halál is.

S halál bácsi kaszájával
 Szépen meghátrált előtte,
 Itt e földön e vitéz oly
 Hosszú, szép napokat tölte.

— Meghal maga a halál is,
 Ha nem lesz már mit elvinni.
 A tengernek rohan s magát
 Vizből fogja agyon-inni.

De kedves generálisom,
 A te vitéz dicsőséged
 Élni fog a pokolban is,
 Mert az is rettegett téged.

Hát a mennyben hogyan élne ,
 Az uristen színe előtt :
 Kinek fegyverhordozója
 Leszesz s karddal szolgálod őt.

Te lovas arkangyalokkal ,
 Én pediglen majd csak gyalog
 Sétálok az üdvösségbe , —
 S szent Péterre kacsintgatok.

„Üres a kulacs!“ azt adom
 Tudtára pillantatommal ,
 Melyet a nyeregkapámból
 Ide fölhoztam magammal.

... No de félre a tréfával ,
 Hadd mondok el mit miveltél ,
 Hogy harcoltál , nemzetünknek
 Büszkesége mikép lettél.

Egyik kezében csengő kard ,
 A másikban zengő koboz :
 Nemzetünknek mindkettővel
 Koszorús áldozatot hoz.

A kardról vér , a lantról dal
 Folyt a haza szerelmeért :

Mindkettővel fölszentelte
Bátor homlokán a babért.

A sok csatáragyujtó dal
Ugy folyt, mint a tüzes eső :
Csodálatos zengő zápor,
Lelket mosó, szívbe-eső.

Emlékezett régiekről,
Ősök viselt dolgairól ;
Világrázó Attilláról,
Honalapító Árpádról.

Oh istenem ! szent istenem ,
Oh báresak még most is szólna :
A tábor úgy volt rá, mintha
Szépeket álmodott volna.

Nem szerette soha senki
Jobban mint ő a hazáját :
E szent szó nélkül sohasem
Mondta el az imádságát.

— A harci vágyba fült tábor
Zúgott mintegy nagy rengeteg ,
A melyben a vihar ébred ,
S a vést ő eresztette meg.

S megáradt az véromlással,
 Ugy, amint ő parancsolta, —
 A legnagyobb hadoszlopot
 Hátra verte, hátra tolta.

S volt egy oly faköpönyege,
 Melyen nem fogott semmise:
 Borostyánfának héjából, —
 Az vala róla a mese.

S ha e varázsköpönyegbe
 Jól becsavargatta magát,
 S kivont karddal rohanóra
 Vezérelte hős táborát:

Nyomult mint a vad fürgeteg,
 Szintugy kidülledt kebele;
 S az ellenség fővezérét
 Ő maga apritotta le.

A sok csapást, a sok vágást
 Oly vakmerően kibirta,
 Hogy az ellenség ő kelmét
 Csodás kőmagyarnak hívta.

A feje kö, a szive kö,
 A melle kö, a karja kö,

Pillantása apró tűzkő,
Maga egy eleven mennykő.

No de mégis vagy ötvenszer
Lelőtték a paripáját;
S egynehány goromba góbis
Összetörte a bordáját.

— Így élt ő mint dicső huszár,
Küzdvé annyi fürgeteggel;
S így vívott diadalmakat
A vitéz magyar sereggel.

S véres győzelmek után
Házi tűzhely mellé vonult, —
Csendes vidám otthonosság
Szent örömeibe borult.

Koszorú volt a vánkosa,
Takarója a köpönyeg,
Mely mindenki szemeiben
Rajta oly mesésen lebeg.

Csak egyet ránt rajta, s csakugy
Dül a sok szép kadencia:
Hogy hullott mint a zabpelyva
A burkus, vagy a franczia.

Csakúgy játszott élcel, gúnynyal,
 Lantja kedvét ebben lelte,
 Peleskei nótáriust,
 S Rontó Pált megénekelte.

Megrohant mindent a mi rossz,
 És a nemzetnek ártalmas;
 Így hatott a közéletben:
 Lantja remek és hatalmas.

És így volt ő mindig vezér:
 Szive volt az erős fegyver, —
 A becsületnek vezére:
 Derék magyar úri ember.

A barátság tábornoka:
 Mert kedve gyakran úgy hozta,
 Hogy a sok jó barátokat
 Szépen összetáborozta.

Legyőzte a legnagyobb bút,
 Bor-ontó csatákat vívott:
 Átázott a faköpnység,
 Ez új vérből annyit szívott.

S ha ha! most nem az ellenség
 De saját táborát hullt el:

S ilyen kedves háborúban
Élt ő mindig és így — hű ny t e l l ! !

Mesés fa k ö p ö n y e g helyett
Emlékezet borul rája ;

S fris zöld lombot hullat rá a

Dicsőség borostyánfája.

LISZNYAI KÁLMÁN.

Halvány katona.

(1844)

Volt a hontvédő huszárság
Harcra készülöben ;
Volt egy ifju a sereg közt ,
Halavány színében.

„Hát kendnek tán az inába
Szállt a bátorsága ?“
Kérdi egy tiszt gúnyolón , „hogy
Képe olyan sárga.“

„Tiszt uram,“ felelt az ifju,
„Már az az én gondom :
Mérthogy oly sárga képem ?
És azt meg se mondom.

Még ma ugy is kipiroslik ,
Hogy nem egyébtől :
A kardomról rája feccsent
Ellenség véréből.

PETŐFI.

Rostás Pál.

Golyó süvölt, kard villámlik
 S hozzá ágyú menydörög;
 Zöld pázsiton piros vérben
 Ezer haldokló hörög —
 A gyalogság négyszögökben
 Dupla lépést retirál,
 A lovasság is huzódik —
 Az ütközet roszul áll.

Örvénylő porfellegek közt
 Vágtat száz lovas csapat,
 Háttal néz az ellenségre
 És előre elkapat; . .
 Elkapat, mert ugy kívánja,
 Ma a hadi taktika,
 Aztán állja ki a sarat, —
 Hogyha birja, — a fika.

Szűk völgynek mély torkolatán
 Halad számos társzekér,

Sérült huszárokkal rakva
 Fris sebekből foly a vér.
 Hadra termett marcona nép
 Halvány ajka nem sohajt,
 Rég megszokták egytől egyig
 Az ilyes katona-bajt.

Négy bajtárs léptet utánok,
 R o s t á s P á l és társai,
 Az ötödik huszárezred
 Harcban edzett fiai.
 S a sebesültek soráról
 A megmaradt négy vitéz,
 Az üldöző franciákra
 Gyilkos szemmel visszanéz.

„Itt megálljunk, e kápolna
 „Oltalomfal lesz nekünk,
 „Félórát az ellenségnek
 „Itt szemébe nézhetünk;
 „S míg a kard kezemben villog
 „És alattam a nyereg;
 „Addig — úgy segéljen — innét
 „Egy tapodtat sem megyek.“

Igy szól R o s t á s — és megáll — bár
 Az egész armádia

Hátra felé a v a n d z s i r o z ,
 Mert nyomja a francia ;
 „Dehogy megyünk ,“ — mond a többi —
 „Történjék akármi bár ,
 „A mig mentve nem lesz egyig
 „A sok plezueros huszár.“

A négy huszár kísérője
 Egy derék magyar leány ;
 Hogy mi légyen ? megmutatja
 Kis hordója oldalán.
 S bár üvöltő szárnyon repked
 Körülötte a veszély ,
 Nem rejtőzik , nem marad el ,
 A haláltól ő se fél.

„Szép Ilonka, nyújtsd ide csak
 „Azt a piros törökvért,
 „Hadd iszom — tán utoljára —
 „A hazáért s magamért! . . .
 „No most adj reája csókot ,
 „Igy ni — hej be tüzes volt! . . .
 „Fölébredne reá, a ki
 „Harmadnapja már megholt.

„Még egy csókot, még egy kortyot
 „Mindnyájunknak szép húgom,

„Jöjj közelebb csók és bor közt,
 „Hogy szeretlek megsugom, . . .
 „Csillag leszek — ha meghalok,
 „Fenn az ég boltozatán,
 „S egész éjjel rád mosolygok
 „Rád mosolygok jó leány.“

Sorban ittak mind a négyen,
 Sorba csokolák a lány
 Naptól-égett könyes arcát
 S azt a sebet homlokán,
 Melyet egy tüzes csatában
 Egy darab gránát ejte,
 Midőn Rostás Pali mellett
 Csatát, halált felejte.

* * *

Itt az ellen! . . . sűrű bokrok
 S fák árnyából tűn elé,
 Hét sasör és hatvan gyalog
 Tart a négy huszár felé. . . .
 S karabély szól, pisztoly durrog,
 Mig a töltésekben tart,
 S az utolsó lövés után
 Oldja a csomót a kard!

Össze csapnak . . . leng a lófark

A taréjos sisakról,

Még egy csapás . . . még egy villám

S három s a s z ő r földre hull,

És most ember ember ellen,

Ujra össze cseng a vas:

Négy elfut a vérmezőről,

Halva fekszik négy lovas.

Porgomoly füstfellegek közt

Áll a négy magyar vitéz,

Véres arccal kihívólag

Ujabb támadásra kész.

Hah! de izzó ólom szárnyon

Száll feléjük a halál,

Hatvan golyó biztos kézből

Négy vitéz szívet talál.

Mentve mind a sebesültek,

Elhullott a négy huszár,

Dicső tettök az ellen közt

S itthon szájról szájra jár.

S midőn hosszú harcok után

Ismét szent lőn a béke,

A tett helyén márványszobor

Lett a hősök emléke.

A szobornak közelében
 Ócska kis kunyhócska áll,
 S benne üdítő itallal
 Agg anyóka megkinál
 Minden fáradt magyar vitézt,
 A kit sorsa erre von,
 S elmondja kié a szobor,
 És ki volt a szép Ilon? . . . *)

VIRÁGHALMI.

---

*) Rostás Pál ötödik huszárezredbeli tizedes 1813-ban Görc és Prévald között negyed magával csak-ugyan végrehajtá az említett vitéz tettet, s az ezred, — melynek dicsőségébe ő is font egy jeles borostyán-levelet, 33 évvel eleste után 1846. azon helyen, hol elesett s eltemettetett, carrárai márványból épített szobrot emlékére, melyen az aranyos magyar felírást — minden magyarnak jól esik olvasni az idegen nyelvű országban. V.

Messze, messze földről . . .

Messze messze földről

Huszárok érkeznek ,

Huszárok érkeznek ,

Nálunk telepesznek.

Huszárok, huszárok ,

Nyalka szép vitézek ,

A lelkem is örül

Ha reátok nézek.

A lelkem is örül ,

Szívem pedig dobog.

Az a forgó tolla

Hej be szépen lobog !

Mint repül a mente ,

Ha vágat az a ló ,

Hej csak ez az élet

A legénynek való.

Anyám s kedves rózsám
 El ne búsuljatok,
 Tovább nem álhatom, —
 Huszárnak fölcsapok.

CZUCZOR.

Nyalka huszár.

„Nyalka huszár, honnan oly vágtatva?
S hogy tettél szert vezeték lovadra?
Engem ucese! gyönyörű egy állat:
Adok érte jó forintot, százat.“

„Azt ne tőlem — a kardomtól kérje:
Markolatig vérbe gázolt érte;
Tegye kérem vissza foglalóját:
Hadmagy uram, nem eladó jószág.“

„Ejnye fiu ... no de, annyi mint a —
Nem teszem én erszényemet vissza:
Kétszer annyit mondok, s a hogy illik,
Lefizetem utolsó forintig.“

„Hadmagy uram, megkövetem szépen,
Egy szó mint száz: nem eladó nékem.“
„Hogy ne volna, mennydörgös huszárja!
Ráadásul még egy száz . . . megjárja?“

„Mi tagadás? helye van a pénznek,
 Fel is férne egy szegény legénynek;
 Hanem az új tisztnek lóva nincsen:
 Jó pajtásom: neki szántam ingyen.“

ARANY.

Gyere lovam . . .

Gyere lovam , hóka lovam :
Hadd teremtem reád magam !
Amint hallom trombitálnak ,
Dolga került a huszárnak.

F é n y e s e kard — ha így marad,
Visszaveri a sugarat !
S még azt beszélhetik róla ,
Felkötöttem parádéra.

Piros rózsza hull a csatán,
Fenn akad a kardom vasán :
Az ellenség piros vére
S h o m á l y o s lesz a kard tőle . . .

Gyere lovam , hóka lovam :
Hadd teremtem reád magam !
Indulóra trombitálnak ,
Dolga került a huszárnak.

SZELESTEY LÁSZLÓ.

Huszár-reteráda :

vagy

a k á r h o g y g y ő z a h u s z á r .

Csatakészen áll a tábor ,
A huszárok riadóra ,
Rohantak , mint a villámok
Az öreg trombitaszóra.

A szaladó ellenséget
Ugy aprítják mint a dohányt , —
Mondván : a halál szájába
Jó lesz talán b a g ó g y a n á n t . . . .

S — utánuk trombitaszó közt
Rohant a negyedik isten ,
A h u s z á r o k I s t e n e a
G y ő z e l e m : velük meghitten.

Ugy hisznek a győzelemben :
Még akkor is , ha elveszett
A csata , azt mondogatják :
„Az ellenségnek megesett.

„Az ellenből, ha történt, hogy
 „Cselvégettán meg nem álltunk,
 „Még akkor is több esett el,
 „Mikor hátra felé vágtunk.

„Tüztajtékos lovainkat
 „Oly sebesen curukkoltuk:
 „Hogy az fene ellenséget
 Ez világból majd kitoltuk.

Mindegyik fölvette farát,
 Ahogy a gazdája sügta;
 S patkóját készakarva az
 Ellenség fejéhez rúgta.

S az ellenség úgy megijedt,
 Mint egy csapat riasztott öz, —
 S így lett közmondássá, hogy a
 — Huszár hátrafelé is győz.

LISZNYAI KÁLMÁN.

Huszár-toborzó.

(1846.)

Ki van tűzve már a zászló,
A magyarnak nem kell száz szó.
Nem kell fogni öt huszárnak,
Kire oly gyöngy napok várnak.

Nosza rajta, szittyafajta
Ép, sugár legények!
Köztetek, ha gyáva volna:
Menjen innen a pokolba,
Ahhoz nem beszélek.

A magyar faj lóra termett,
Ékesíti hősi termet.
Rajta szépen áll ruhája,
Büszkén hordja paripája.

Nosza rajta, szittyafajta
Ép, sugár legények! stb.

A legelső embert Isten
Teremtette, tudja minden.

De a huszárt — írva így áll —
Mátyás király, Mátyás király!

Nosza rajta, szittyafajta
Ép, sugár legények! stb.

Veres csákó, veres nadrág,
Most készítik, mostan varják.

Kurta dolmány, prémes mente,
Görbe kard . . . s kész a levante.

Nosza rajta, szittyafajta
Ép, sugár legények! stb.

Mentéje két ujja, mintha
Kétfelől két szárnya volna:

Ugy repül a magyar huszár,
Nem ér vele a napsugár.

Nosza rajta, szittyafajta
Ép, sugár legények! stb.

S magyar huszár nem hiába
Rohan, repül a csatába!
Egész világ úgy ismeri,
Hogy ellenét földre veri.

Nosza rajta, szittyafajta
Ép, sugár legények! stb.

Mikor győznek a huszárok :
 Szép menyecskék , szép leányok
 Várják csókok záporával ,
 S háromszinű bokrétával. . . .

Nosza rajta , szittyafajta
 Ép , sugár legények !
 Köztetek ha gyáva volna :
 Menjen innen a pokolba ,
 Ahhoz nem beszélek.

LOSONCZY.

Hol van . . .

Hol van az az ördög ,
Tán lelket böngészni ?
Be szeretnék vele
Farkas-szemet nézni.

Így szólott a huszár ,
Egy pintet felöntve ,
S tornyos födelű kis
Pipájára töltve.

,Mi bajod van , pajtás ,
Avval az ördöggel ,
Talán házasodik ,
S lakzira nem hivat-e?'

Ha katonát nem tart ,
Porciót sem fizet ,
Hát legalább hozzon
A huszárnak tüzet !

CZUCZOR.

Józsi bácsi.

Józsi bácsi ötven-hatvan éves,
Mégis olyan szálás, oly legényes ...
Van bajusza mint egy fecske szárnya,
Alóla csak úgy mosolyog szája.

Józsi bácsi sarkantyúja pengős,
Lajbizsebe piros selyemkendős.
Kése, mely függ hátul a korcánál —
Fényesebb a kiköszörült kardnál.

Józsi bácsi szántogat a parton,
Keze csakúgy csüng az ekeszarvon ..
Nézi, nézi a vasat ekéjén —
S multja száll át nyugtalan elméjén. —

Fejcsóválva, egy búsat köhinte,
Szólt — és bajsza egyet pödörinte:
„Hová lettél nyalka lovam Ráró,
Mint a madár oly sebesen járó?!

„Hová lettél fényességes kardom ,
 Melyet annyit villogtatott markom ? ...
 — Tört darabod , e kés oldalamnál ,
 Függ mint cégér összedőlt csárdánál !“

„Hová lettél szivárványos zászló ,
 Győzelemben lengedezve játszó ?
 — Itt e kendő , elszakadt rongyodból
 Mint egy véres felhő napnyugotról !“

„Hová lettél ? ...“ de többet nem szóla,
 S haza fordult nyalka két tinója . . .
 Hanem hogy az ekevasra nézett,
 Elmordula és teremtetézett . . .

Józsi bácsi hogyne is morogna ,
 Mikor ő tán huszár vagy mi volna ...
 És e vas, melylyel a földét szántja —
 Ellenségnek volt a mell-vaspántja.

TÓTH ENDRE.

A korhely huszár.

Nagy csatának vége felé
 Megy a huszár, lassan megyen
 Nem vágtathat, — futásában
 Háborgatná a sok tetem.

Levágтам már vagy kilencet,
 — Mond az ellen dicső réme —
 Igazság szerint tehát most
 Nekem zsákmányolni kéne.

Ily beszéd közt leszállt a hős,
 S kantárszárát kézbe kapva,
 A legyilkolt tetemeket
 Sorról sorra vizsgálgatja.

Akad neki borralaló,
 Annyi pénzt lel a sok zsebbe;
 Hogy a bankó cédulának
 Fele untig elég lenne.

Némelyiknél pipát talál ,
 Másik zsebe jó dohányt nyújt ,
 A harmadik kohát taplót ,
 És a huszár pipára gyújt.

Kényelmesen pipázgatva
 Csak hányja a tetemeket ,
 Borravaló reményiben
 Keresgéli a zsebeket.

A számtalan teli zseb közt
 Végre e g y olyant is talál ,
 Melyet pénz , és minden nélkül
 Lepett meg a golyóhalál.

Megcsóválja boros fejét
 Az iszákos barna hadfi ,
 És szívéből akaratlan
 Eme bús sohaj fakad ki :

„Bizony kár volt értted öcsém ,
 Kár volt értted , hogy meghaltál ,
 Mert mint látom , te is mint én ,
 Olyan korhely fráter voltál !“

TÓTH KÁLMÁN.

Sohasem vétettem Székes-Fehérvárnak.

Soha sem vétettem Székes-Fehérvárnak ,
Mégis bejutottam lovas katonának.

Lovasnak állottam , bakancsosnak tettek ,
Ilyen teremttét ! már mindjárt rá szedtek.

A lovas katona , mikor masirozik ,
Fel ül a lovára , csakugy dohányozik.

A szegény bakancsos mikor masirozik ,
Kerüli a nagy sárt , csak ugy káromkodik.

Átkozott csizmája ! beh rövid a szára ,
Hej minden órában elmerül a sárba.

Verje meg az Isten a mészáros bárdját ,
Hej mért vagdosta el a kis borju lábát.

Mostan a kis borju nem tud lábán járni ,
Szegény bakancsosnak hátán kell hordani.

A huszárok eredete.

Török, német és a cseh had
Magyarhonnak sirját ássa —
Azaz ásná, ha a honnak
Nem Mátyás volna királya.

Nagy tanács áll Budavárban,
Pártos urak göggel állnak.
Trónján ül a délceg király,
Szól s szavai vesét ráznak.

„Országnagyok! vészben a hon;
Mint a fűszál, sok az ellen.
A ki tehát magyar nemes
Ősi jogkint síkra keljen.“

Pártos urak, mintha villám
Csapott volna közöttök le,
Zavarodva összenéznek —
S ninesen, a ki szólni merne.

„Mérges kigyót nem tanácsos
 Üterünkhöz közel hagyni.
 Időt nyerten a sok ellen
 Vészesebben fogna marni.“

Egyik pártos jobbra suttog,
 Verejtékét törli másik.
 Mindannyian kertülik a
 Deli király pillantásit.

„Harcra tehát minden nemes
 S kinek h á n y s z o r h u s z jobbágya;
 Hadnagysága alatt annyi
 Lovast hozzon a csatába!

És a király lelkes szava
 Fölszítá a honfi lángot;
 Minden nemes huszárral
 A hazáért víni lángolt.

Meghalt Mátyás, de a huszár
 Ma is vitéz, mint volt régen,
 Híre, neve örök, miként
 A lángoló nap az égen.

SAL FERENC.

A visszatért huszár.

„Gyorsan, gyorsan édes lovam,
Röptülj velem szép madaram!
Nem messze van a falu már,
Ismerősöm ez a határ.

Kihozták már a holttestet,
A koporsó zöldre festett,
Körülötte az udvaron
Gyászruhában hat hajadon.

Koszorúban fehér rózsá,
Ugy illik a koporsóra;
Koporsóban szép liliom,
A legeslegszebb hajadon.

Várta, várta szeretőjét,
Mindig várta hogy megjöj még...
Egyszer csak azt a hirt hallja,
Hogy elesett az a harcba.

Nem könyezett e rossz hírre ,
 Szíve repedt meg egyszerre,
 Szíve repedt meg szegénynek . . .
 Mind azt mondják a legények.

Kiterítve is oly szép volt ,
 Alig hitték el hogy megholt ,
 Derengett a mosoly ajkán . . .
 Én istenem meg sem halt tán !

Beszögezték végre sírva ,
 Mindjárt viszik már a sírba ;
 Szomorú a búcsúének . . .
 A siralmat most kezdék meg.

Búcsúztatják fütől-fától ,
 Mindennemű rokonságtól ;
 Szeretője van még hátra ,
 Ki elesett a csatába. . . .

„Ne búcsuzzál édes lelkem !
 Itt vagyok már visszajöttem ,
 Visszajöttem a csatából . . .
 Kelj fel hideg nyoszolyádról !“

Az egész nép ámul-bámul . . .
 Huszár leszáll a lovárul ;

De alig hogy leszállhatott —
Fáradt lova összerogyott.

Huszár egyet sem szól tovább...
Előveszi jó pisztolyát,
Ott a pisztoly, meg van töltve,
Szíve úgy fáj — abba lőtte.

Omlik vére a huszárnak . . .
Koporsóban nyögés támad . . .
Fölszaggatják a födelit . . .
Hát a halott emelkedik!

Koporsóban kél a halott,
Valakit néz, szeme ragyog,
Egyet pillant a huszárra —
S újra meghalt szegény lányka.

ZALÁR.

Rajnai harc.

Mária Theresia idejében.

„Hej huszárok, eszem a szentetek —

De bátran is a tűzbe mentetek!

S ott a kardot be jól forgattátok . . .

Tekintsen a három isten rátok!

Szemeteknek lesujtó nézése:

Volt az ellen szörnyű félemlése.

Kardotoknak lesujtó villáma:

Volt az ellen iszonyu romlása.

Dicsőségtek bámulattal nézik —

Csehországtól a Rajna vizéig. . . .

Csehországtól a Rajna vizéig:

Győzelemmel jártatok mindvégig.

Hej huszárok, hej de most, huszárok!

Rajna vize átléphetlen árok. . . .

Hidja sinesen, örvényes a habja,

Túlfele meg ágyúkkal megrakva.

Hős huszárok, hős magyar huszárok,
 Nádasdy szól: a vezér hozzátok!
 Rajna vize ne rettentsen vissza:
 Csónak és ló a Rajnát megussza.“

S beleszöktet a Rajna vizébe,
 Ősi kardja ott ragyog kezébe; —
 Ragyogtatja diadal reménye:
 Bajoroknak, rettegés a fénye.

S kél a huszár a vezér nyomába,
 Mint a villám ugrat a Rajnába,
 Ki meg sebes csónakon röpülve
 Száll a zúgó habokon körüle. . . . .

Dörg az ágyú túlpartján a viznek,
 Tekéi a huszárokra visznek, —
 S Rajna vize de igen zavaros,
 Magyar vértől a habja de piros.

Villog a part az ágyúk tüzében,
 Küzd a huszár a folyam vizében, —
 S partra ugrat átázott mezében,
 Véres a kard gyilkoló kezében.

Partot ér a csónak is, megállott,
 Gyalogosan vínak a huszárok . . . . .

A Nádasdy jó karja, jó kardja
Bajorokat öldösi, zavarja.

Elhallgatott az ágyú, nem szólhat, —
Csak a szablyák, szuronyok harcolnak ...
Vágjad huszár! meg ne rettegj tőle!
Nádasdy szól a vezér: előre!

S fut az ellen a Rajna hosszában, —
Öldökölve a huszár nyomában.
Rajna vize de igen zavaros,
Bajor vértől a habja de piros.

S küzd a huszár, küzdve még sokáig:
Fényes déltől barna éjszakáig.
Éjre-kelten vezér parancsából
Megpihenni összegyűlt a tábor.

S ottan álltak a tiprott síkságon,
Ki lovastul, ki gyalog sorjában;
Arcaikon szilaj harcörömmel,
Kardjaikon piros vérözönnel.

S hős Nádasdy, daliás vezérök
Végig nyargalt a síkon előttök,
S örömének szörnyű nagy voltában
Zokogott és kacagott javában. . . . .

Végtére meg rajtuk szétekintett,
 És kezével néma csöndre intett:
 „Nem megmondtam — jó vitéz huszárok
 Rajna vize nem igen nagy árok!”

THALI KÁLMÁN.

Az ujonc bucsúja.

(1838).

Csákót cseréltem a széles kalapon,
Fényes karddal tarsoly lóg oldalamon,
Nem szurkálja már talpamat a tarló,
Kasza, kapa szegény parasztnak való.

Gyáva, ki nem mer a síkra kiállni,
Elmegyek én szép hazámat szolgálni,
Jobb gazdám lesz, mint valaha, még százszor.
Nem mondja azt : nines, fiam, pénz, jöjj másszor.

Ne sirj anyám, ne sirj Zsuzsi kedvesem!
Uraság lesz ezután az életem,
Szolgáljatok ti az urnak robotot,
Két hét múlva kapok én káplárbotot.

És ha vész kél a házára s fergeteg,
Még akkor lesz ám talpon a hős gyerek,
Ugy aprítom azt a sok ellenséget,
Nem lát a föld halottakban szükségét.

Isten hozzád édes kedves ősi lak,
 Sir lelkem, hogy tán utószor látlak,
 De megtérek, ha az isten akarja
 Hozzád esterázsa mester koromba.

VARGA SOMA.

(1838.)

Néző Vendel a török világban.

Innét tova százesztendős,
 Volt k a t o n a, kerülő, csősz,
 Fehér galamb a szakálla,
 De szeme sas, mindig szállna.

Nappal alszik egy keveset,
 Akkor is csak úgy szendereg,
 Este kiül küszöbére,
 S elmerül a fényes éjbe.

Nem is máskép, csak úgy mulat,
 Bámulja a csillagokat,
 Ugy bámulja, ugy csodálja,
 Megsem mozdul szempillája.

Hány csillagból áll a tej-út?
 Azt is tudja, ő mindent tud;
 A mit beszél, — egy szóig szent,
 Csillagokból olvas mindent.

Ugy híjják, hogy — Néző Vendel!

Kérdezik is minden reggel:

„Vendel bácsi! hát mit látott:

Érünk-e még jobb világot?”

Soká felelt e kérdésre,

Hanem egyszer így szólt végre:

„Szép csillagom, arany pára!

Fölleltelek valahára.

Az a csillag csak a csillag,

Az a csillag csata csillag,

Most még kicsiny, hanem nagy lesz,

Most még csillag, hanem nap lesz.

Felhők között messze jár még,

De lelkem már sugarán ég,

Ha majd fejem fölött ragyog —

Boldog leszek . . . és meghalok. . . .“

Látogatják éjjel nappal:

Néző Vendel él-e, vagy hal.

„Vendel bácsi hogy van kelmed?”

„Szép csillagom már közelget! . . . .“

ZALÁR.

Farkas, a vén Vilmos huszár.

A huszárok kirukkoltak
 Őrnagy parancsára ;
 Kiszemelvén, felolvasá :
 Ki megy a csatára.

Örültek a vitéz fiúk ,
 Mindenki lóra ült ;
 A vén Farkas kihagyatván
 Bánatjában elhült.

Elölépett a glédából
 Az őrnagy elébe ,
 S jelenté, hogy ő is menne
 A harc mezejére.

Reá nézett az őrnagy ur,
 Mosolyg, s tovább halad ;
 „Farkas ! talán jobb lesz, ha kend
 A depónál marad ?“

Tíz órakor a reportnál
 Másodszor jelenti,
 Hogy mint huszár, ezt a szégyent
 El nem viselheti.

Fél századja móta szolgál
 Az angyalát neki;
 De a tempót ha szükség lesz
 Még ma is megteszi.

Horpadt csákó ül a fején,
 Réz a kokárdája,
 Más az újabb kiosztáskor
 Nem jutott számára.

Nadrágján a fót, fótót ér,
 Kopott kék dolmánya;
 De azért még Farkas bácsi
 A tüzet kiállja.

S felszerelvén, jól ellátva,
 Rátolták lovára;
 Ki tudja, hogy meddig vitte
 Ez az áldott pára?!

ZABULCH JÓZSEF.
 Huszár-obsitos.

Miért teremté isten a huszárt?

Mert a tétlenség bünébe
 Istenünk nem eshetik :
 A világnak alkotása
 Bölcsen elrendeztetik !
 S mint művész , ki megteremté
 Halhatatlan remekét ,
 Rajta hosszan és örömmel
 Jártatá tekintetét.

S míg a multnak tengerébe
 Az idő sietve folyt ,
 Észrevette a nagy ur , hogy
 Munkájának híja volt ;
 Mert a legnagyobb tökélylyel
 Alakítsa bár művét ,
 Néha gyenge szín is éri
 A művésznek ecsetét.

Már a tárgyak összesége
 Megvolt , mint ma létezik ,

S legdicsőbb rendeltetését
 Hűn követte mindenik;
 De az ember még nem érté,
 A dicsőség mi lehet?
 S e ragyogó napsugárra
 Szert minő uton tehet?

Az ur isten gondolkodott,
 S azt gondolá magában:
 Legjobb, ha a dicsőséget
 Ugy nyerjük a csatában;
 S mert fenséges gondolatja
 Akkor épen erre járt:
 Jó kedvében megteremté
 A dicső magyar huszárt!

NAGYÉRHÁTI.

Szép gazdasszony.

Szép gazdasszony, van-e ebéd?

„Van bizony.“

Lesz-e puhára vetett ág?

„Lesz bizony.“

Jaj galambom, eszem a szép

Ajakát,

Itt maradok, nem megyek egy

Tapodtát.

Gazda, van-e zab a lónak?

„Nincs biz ott.“

Van-e széna a tartóban?

„Nincs biz ott.“

Menjünk lovam, meg nem él itt

A huszár;

De azért a szép asszonyért

Mégis kár!

CZUCZOR.

Sirtál anyám. . . .

Sirtál anyám egykor értem,
 Hogy huszárnak felütöttem,
 Ne sirj anyám! fiad jól van,
 Vitézek közt a táborban.

Fájva váltam szép babámtól,
 Szíve repedt bánatától,
 Ne sirj babám, híved jól van,
 Vitézek közt a táborban.

De ha nem él anyám immár,
 Ha rózsámhoz eddig más jár;
 Lelkem akkor a táborban
 Vitézek közt sincsen vigan.

Könnyet ejtek nagyot erre,
 Csak egy vigasz jó keblemre,
 Körülnézek a táborban,
 A hány pajtás majd mind így van.

Nyugodj anyám , édes dajkám ,
 Élj boldogul barna babám ,
     Kedvesetek a táborban
     A királyért s honáért van.

Vitéz vagyok , felmegyek én ,
 Paszománt lesz csákóm szélén ,
     S majd azt mondják a táborban ,
     „Magyar tűz volt a fiúban.“

DÖBRENTÉY G.

Búslakodó leány.

Faluszélen kávéskútnál
 Ögyleg az árva lány,
 Kis bokréta van kezében
 Arca borult, halavány.
 S mintha beteg virág volna,
 Lepihen a fű között,
 Melyet az est harmatjával
 A szellő megöntözött,
 Sejtelem-e vagy tán bánat?
 A mi szelid lelkén támad,
 Hogy oly sötét, hogy oly árva,
 Mikint a rét lekaszálvá.

Nem tekintget jobbra balra,
 Korsajára könyököl;
 De lelkével gondolatja
 Messze messze elrepül.
 Kit kereshet a távolban
 Ez a sötét kis madár?
 Hogy a fájdalom beszéde
 A dalban utána száll:

„Mig látom a napsugarat,
 Mig a világ világ marad,
 Mig a virág virágozik :
 Szivem sohasem változik.“

Igy kesereg, sohajtozik
 Ő egyedül egy maga :
 Azt hihetnéd, hogy az estnek
 Letévedett csillaga,
 Azt hihetnéd, muló tavasz
 Bánatos költészete,
 S majd harmattá olvad által
 A virág közt élete.
 „Beborult nekem a határ,
 Mért is lettél rózsám huszár?
 Nem hallhatom énekedet,
 Se hiredet, se nevedet.“

Egyszerre a vén anyóka
 Megjelent a kút mögött,
 Ki a messze távoztól
 Vigasztalást hozni jött;
 Olyan szép volt, olyan édes
 A meghozott üzenet;
 De a párja-vesztett gerlét
 Vigasztalni nem lehet.

„Mig látom a napsugarat ,
 Mig a világ világ marad ,
 Mig a virág virágozik :
 Szivem mindig siránkozik.“

* * *

Lehullottak a bércekről
 Végképen a sugarak ,
 S lenn a völgyben a harangok
 Est-imára konganak.

Hallgatódznak a virágok ,
 Imádkozik a patak ,
 Köddé olvad át az árnyék ,
 A táj csendes , hallgatatag.

A bogárcák zizegése
 Megszűnt a lombok között ,
 A bűgő gerlék nyögése
 A szellőn elköltözött.

A madarak elaludtak ,
 Nem mozdul a falevél ,
 Csak a bagoly visít egyet ,
 Aztán az is útra kél.

A harmat elrejtőzködik ,
 A pillangó leborul , —
 És a tájék és az élet
 Elalszik — elszomorul. . . .

De a lány , az árva kis lány
 Most is ott van egyedül ;
 Szerelme a sötét éjnek
 Fellegébe átvegyül.

S merre csak a huszároknak
 Távozó csapatja megy ,
 A sötét éj fellegében
 Pásztor-tüzként ott remeg. . . .

SZELESTEY.

Sárga ló, sárga ló . . . . .

Sárga ló, sárga ló, arany patkó rajta,
Most akart kedvesem hozzám jöni rajta.
Most akartam vele jobban ismerkedni,
Fújták a trombitát, kellett masirozni.

Akkor volt, akkor volt a keserves óra,
Mikor az én rózsám felült a fakóra.
Bevágta csákóját fekete szemébe,
Hogy senki se lássa, hogy foly az ő könnye. —

Fujjad szellő, fujjad zöld mező harmatját,
Hogy senki se lássa piros csizmám nyomát,
Piros csizmám nyomát, selyem kendőm habját,
Selyem kendőm habját, bús szívem bánatját.

M. N. D.

A huszár sirja.

Falu végén egy dombtető,
Rajta nyugszik a temető;
Keresztekkel telistele,
Sokat temettek már bele.

Sok lány kijár a faluból,
S a kedves sirján leborul —
Csak egy halvány barna kis lány
Nem térdel le senki sirján.

Fölmagaslik egy magában
A térdelőknék sorában —
Mint egy magános sirhalom,
Melyet emelt a fájdalom.

„Sápadt kis lány! szegény kis lány!
Szived is, a lelked is fáj —
Borulj kedvesed sirjára,
Tán megkönnyülsz majd utána.“

„Leborulnék , de nem lehet ,
 A sors neki sirt sem emelt . . .
 Mert a huszár, kit szerettem ,
 Ott maradt az ütközetben.“

TÓTH KÁLMÁN.

Husár és baka.

„No még csak ez volt ám
A rettentő csata,“
Mond egy vén huszárral
Iddogáló baka.

„Térdig gázoltam a
Vérbe a mint mentem,
Lenne egy regiment
A mennyit megöltem.

Hullott az ellenség
Mikint a falevél . . . .
Biz a gyalog legény
Nem ok nélkül kevély.“

„Meghiszem — felelt a
Husár hetykén, vigan —
De mi is ott voltunk
Ám a ki lelke van.

S ha hullott az ellen,
 Nem ok nélkül hullott,
 Mikor a huszárság
 Komandó szót hallott.

Biz úgy neki fogtunk —
 Nem volt ott irgalom!
 Másnap állíták meg
 A fercselek karom.

Folyvást vagdalkozott,
 Vigye el a tatár!
 De mit is csináljon
 Az ember, ha huszár?!”

SZELESTEY LÁSZLÓ.

Öreg huszár.

Bízony pedig János vitéz
 Nemcsak mindig hálót fona :
 Hetedhét országon nem volt —
 Mint ő — olyan hős katona ;
 Ha a zászló fentlobogott,
 A lelke is örült neki,
 Elgondolá, hogy tiz, vagy husz
 Ellenségnek nyakát szegi.

Kigyult arccal beszéli még
 A sok, dicső, véres csatát,
 A melyekben száz francia
 Sem győzheté le öt magát . . .
 Hejh csak, — hejh csak ropogna is —
 Az a sugár ágyu megint . . . !
 S a hatvágást próbálgatván,
 Keményen hatfelé suhint.

De, hah, mi zaj keletkezik ?
 Talán ismét a kürt rival ?

Nem a biz' a . . . búcsús sereg
 Megy át piros zászlóival, —
 És annak zúg a sok harang,
 És annak zeng az éneke;
 Középen egy szűz Máriát
 Négy koszorús lány emele.

A vén huszár izeg, mozog,
 Leejtette kardját, karát,
 S egy perc alatt a sorba lép,
 Buzgolkodik, mint egy barát;
 Épen mint a csatamezőn,
 Itten is ő megy legelőn,
 Nagy olvasó függ a nyakán —
 Szent kard gyanánt, szent fegyverül.

Bizony pedig János vitéz
 Nemcsak mindig hálót fogna:
 Hetedhét országon nem volt,
 Mint ő, — olyan hős katona;
 S im most viszi a lobogót,
 „Krisztus-vitéz“ lett a neve:
 De jól van az . . . itt legalább
 Zászlótartó tisztté leve!

A hetyke huszárok.

Ekéje mellett a suhanc áll,
Egy vakmerő legény;
Előtte büszkén a huszárhad
Kardot csörtetve mén.

„Hová, hává, kardos vitézek,
Ti cifra, büszke had?”
Kiált utánok a parasztfi,
S forr melle és dagad.

„Hová megyünk e hej hává-e?
Prádéra, földike!”
Riad kevélyen, elbizottan
Reá mindegyike.

S hetykén kevélyen eltekintnek
Gúny és kacaj között,
Darócruháján a fiúnak,
S a kérdező fölött.

„Azt véltem a labanera mentek ,
S velök lesz háboru ,
Hogy annyi büszkeséggel vagytok !“
Mond a parasztfiú.

„Ha majd a harcba lesz menéstek,
Köszöntsetek be itt ;
Meglássuk akkor : hánynak üli
E vad gög arcait !“

Szól s visszalép ekéje mellé ,
Élén egyet törül ,
S villámot láttak a huszárok ,
Kettőt a domb mögöl.

Az egyik a suhanc ekéje ,
Melyet magasra tolt ;
A másik szikrázó szeméből
Önérzet lángja volt.

GARAY.

Áldjuk pajtás. . . .

Áldjuk pajtás az istent, hogy
A világot teremtette;
De leginkább áldjuk azért:
Hogy m a g y a r t teremtett benne!

Hej ez a föld magyar nélkül
Mi is lenne, mi is volna?! . . .
Virág, mely nem virágoznék,
Világ, mely nem világolna. —

Áldjuk pajtás, Mátyás királyt,
Ki a magyart nagygyá tette, —
De leginkább áldjuk azért:
Hogy a h u s z á r t teremtette!

Huszár nélkül a háboru
Mi is lenne, mi is volna?! . . .
Menyő mely nem menydörögne,
Tenger, mely nem háborogna. —

Mátyás volt az uristennek
 Hajdan legkedvesb királya,
 S huszár volt a nagy királynak
 Legkedvesebb katonája.

És könyörgött Mátyás király
 Annak a jó uristennek:
 Édes atyám, adj jutalmat
 Az én huszár hőseimnek!

S meghallgatta a nagy isten
 A mit kért kedvenc királya,
 S megcselekvé: hogy a huszár
 Ha elvérzik: ló hátanszáll
 A hetedik menyországba!

THALI KÁLMÁN.

Nem őrzöm én. . . . .

Nem őrzöm én senki juhát ,
A császár ad nekem ruhát ;
Komisz inget , komisz gatyát ,
Szép karesú fakó paripát.

Veres cafrangot lovamra ,
Fényes kardot oldalamra ,
Egypár pisztolyt a kezembe ;
Cifra csákót a fejembe.

Szép tajték pipát a számba ;
Basa dohányt a pipámba !
Piros csizmát a lábomra ,
Pengő sarkantyút csizmámra !

Kiköszörülöm kardomat ,
Megtöltöm két pisztolyomat ;
Megsarkantyúzom fakómat ,
Fejembe teszem csákómat.

S így megyek az ütközetre ,
 Az ellenséges nemzetre ,
 S vágom a pogányt kedvemre ;
 Szerzek arany pénzt mellemre.

M. N. D.

Huszár legenda.

A majlandi „Duomo“-ról. *)

milanói

I.

A majlandi téren, künn a halbak¹⁾ előtt,
Midőn az óra már éjfélre rég elütött —
Három huszár ember — ordinánc képében —
Üldögélt a teljes képű hold fényében;
Ketteje közülök vala még regruta,
Két kapulációs vén a harmadika.
Nézték . . . bámulták a roppant szentegyházat,
Megolvastak rajta tornyot már vagy százat,
És úgy vélekedtek: a másik oldalán,
Még az innensőknél is több lehet talán.

Az egyik regruta így szól nagysokára:

„Hej de beillenék Lovászpatonára,

---

*) „Duomo“ = székesegyház.

1) halbak — Hauptwache = főrs. Majlandban a főegyház déli oldalának átellenében, az alkirályi palota egyik kapuzatánál.

„A falu — vagyis — a város közepére
 „Annak a régi kis csonkának helyére.
 „Fogadom, hogy szépen, komótan meglenne
 „Rector uram hosszú, széles hangja benne,
 „Ki ha mostan csak egy kicsit megereszti,
 „Attól fél, a templom falát kirepeszti.
 „Harangozónknak is öröme lehetne,
 „Mert mindennap más más toronyba mehetne,
 „S húzhatná az „estit“ kicsinyen vagy nagyon,
 „Mint néki tetszenék — vékonyan, vastagon.
 „Hát a legénység, mily gyönyörű magasról
 „Könyökölhetne le a márványkarzatról;
 „Honnét ha valaki kalapját leverte,
 „Mire a földre ér, lefuthatna érte.

— „De hát Benkő bátyám — mond a másik huszár,
 „A kinek fejében e gondolat rég jár:
 „Mondja kend meg nekem, ott az a sok fajta
 „Torony ugyan mi a menykőnek van rajta?!

„Csitt öcsém, a menykőt nem kell emlegetni,
 „Valamint ördögöt falra festegetni,
 „Jól vigyázz rám ... látod ... ott ama sok torony
 „Villámhárítónak vagyon a templomon;
 „Mert, miként az égen csupán egy nap süthet,
 „Úgy a menykő is csak egy toronyba üthet,

„S mire a sok között itten megtalálja
 „Az igazit ; régen kiment a szuflája. . . . .

„De hát kinek jutott és mikép eszébe,
 „Ennyit építeni a templom hegyébe ?

„Hosszú a meséje annak drága öcsém,
 „No de hisz reggelig majd csak elmondom én ; —
 S ezzel az egyiknek vévén a dohányát ,
 A másiknak pedig fogván a pipáját —
 Egyik pipájában a más dohányára
 Rágyújtott jóizűn , vén huszár módjára.

II.

A régi időben Majland városában
 Élt egy hercegasszony ; ki az ő korában
 Szépségre és kincsre hetedhét országra ,
 Sehoh, de sehoh sem akadott párjára. —
 De a kincshalmaz és pompa közepette
 Egy volt, a mi ötet megkeserítette :
 Férje rút volt igen , és már öregecske ,
 Sehogy sem szerette őt a szép menyecske.
 Ő maga is szépre, fiatalra vágyott ,
 Jaj, de az öreg ur rá szörnyen vigyázott ;
 S mintha ordináncnak tették von' melléje ,
 Soha egy lelket sem bocsájtott feléje ,

Értem, ha e lélek fiatalban lakott,
És a keresztségben férfi nevet kapott. —

Hej de, öcsém, nehéz asszonyt megőrizni
Jó, hogy ilyen p o s z t o t ránk nem szoktak bizni;
Mert fogadom, minden huszonnégy órára
Negyvennyolc órai kurtavas dukálna.

Az öreg hercegnek hét esztendő múlva
Minden haja szála ki vala már hullva,
Orcája beesett, termete összement,
Nálunk nem szenvedte volna a regement,
Rég kiadta volna néki az ospitot
S hozzá kegyelemből invalid-patentot.

— De minél vénebb lett, minél kiaszottabb,
Annál féltékenyebb, annál átkozottabb.
Utoljára az a gond kezdte bántani,
Hogyha ki találják alóla rántani
A gyékényt, — fiatal féltett felesége,
Rögtön ifju férjet választand helyébe,
S hét napon hét éjen azon törte fejét,
Hogy e szörnyűségnek mint vegye elejét?
A hetedik éjen végre hajnal felé
A nehéz kérdésnek a nyitját meglelé.

Bekomendirozta minden miniszterét,
S glédába állítván, ilyen beszédre tért:

... Mondjátok meg nekem : az én holtom után
 Ki fog uralkodni Majlandnak trónusán ?!
 — Hát a hercegasszony ! . . . kiáltának ezek ; —
 ... Hohó ! ... a kormányra gyengék asszony-kezek !
 Herceg koronámat egy öcsémre hagyom ,
 A ki most mint követ a pápánál vagyon ;
 Feleségem pedig özvegyi bánatát
 Apáca-klastromban , gyászban sirassa át.

Elsáppadt az asszony , szive összeszorult ,
 Sápadt arcájára keserű könnyü hult.
 Nem a koronának vesztese bánthatta ,
 Szabadsága ifju reményét siratta.
 De hogy is ne : hiszen apáca-klastromból
 Tilos a kijárás , mint az áristomból.

Ekkor a herceg a diáknak intett volt ,
 Ki ez intésre egy asztal mellé rukkolt ,
 S leült — mig az urak körötte állottak —
 Irván híven, a mit tollába mondottak.
 — A herceg öccsének a vándzsírozását
 S a szép hercegasszony degredáltatását.

Az öreg az írást szépen összetette
 S aranyos dókája zsebébe rejtette ,
 Mondván : hogy még egyet aluszik reája ,
 Mielőtt a nevét pingálná alája.

III.

Aludtak már mind a fényes palotában,
 Csak a hercegasszony hánykódott ágyában;
 Nem jött álom kisírt szeme pilláira,
 Hogy is ne . . . ha gondolt jövő napjaira.
 De egyszerre — mintha álmában történnék,
 Ágya mellett egy szép ifju megjelenék,
 Szeme ragyogó volt, mint napban a gyémánt,
 S ragyogása közben tüzes szikrákat hányt.
 Szeliden a hercegasszony fölé hajolt,
 S mézes mázos hangon hozzá imigyen szólt:
 „Ismerem, jó asszony, lelked mély bánatát,
 „Ámde ha kívánod öröme váltom át,
 „S érette jutalmul nem kérek egyebet,
 „Minthogy eme könyvbe ird be a nevedet ...
 E nem várt biztatás a nőre úgy hatott,
 Hogy mindkét kezével a toll után kapott,
 De a tollnak hegye bal karjához ére,
 S úgy megszúrta, rögtön kicsordult a vére:
 „Annál jobb!“ kiáltá — s karját kinyújtotta,
 S a tollat kicsordult vérébe mártotta,
 S választván a könyvnek egy üres levelét
 Szép piros betűkkel bele irta nevét. . . .

De a mint a könyvről ismét feltekintett,
 Kevés mult — hogy rögtön sóbálvánnyá nem lett;
 Mert az ifju helyett, ki előbb ott állott,
 Azt látta, hogy maga az ördög strázsál ott;
 Ki meghajtván magát, egyet vigyoritott,
 Szája nem volt tovább, csak fülig hasitott —
 S mig az asszony egész testében remegett,
 A fekete fráter ily ígéretet tett:
 ... „Hogy ha semmi jót nem cselekszel e földön,
 Halálod óráján nevedet kitörlöm. . . .“ —
 S becsapván a könyvet, hóna alá kapta
 S a kénköszag között az asszonyt ott hagyta.

* * *

Másnap korán reggel nagy lótás, futás volt,
 Azt sugdosták, hogy az öreg herceg megholt.
 Megholt biz az; mert az ördög megfojtotta,
 S így testamentomát alá nem írhatta.
 Eltemették ötet szépen a kriptába,
 S a szép hercegasszony ült Majland trónjára.

*

Haza jött a felsült hercegöcs Rómából
 S csaknem szeme fényét veszté bámultából;
 A mint azt a tündér szépséget meglátta,
 Szívét a szerelem rögtön általjárta,

Az özvegyet kemény ostrom alá vette,
 S harmadnapra ismét ifjasszonynya tette.
 S Majland városában hét nap szerte széjjel
 Szólt a muzsika nappal úgy, mint éjjel.

IV.

Ez uj házasságnak hetedik évében,
 Egy gondolat támadt az asszony fejében:
 Hogy feléből a holt vén herceg kincsének,
 Mily szép szentegyházat építtethetnének,
 S úgy lett; meg is kezdték, hordták a köveket,
 Fogadtak százféle mesterembereket,
 Zörög a kalapács .. zeng az ács baltája,
 Két kézzel nyul oda, a ki ért hozzája.

De mire a templom egészen elkészült,
 A szép hercegasszony hófehérré őszült —
 S a nagy emberkaszás ráfogta kaszáját,
 Űtni hallván az ő végséges óráját;
 De mielőtt gyilkos vágását tehetné,
 Ott termett hirtelen az ördög mellette:
 „Megállj! .. még egy percig, hagyd az asszonyt élni,
 Néhány szót akarok még véle beszélni:
 „Asszony! ... te engemet csúfosan rászedtél,
 „Mert te annak fényes templomot emeltél,

„A kinek a nevét kimondnom sem szabad,
 „Azért hát könyvemben neved írva marad,
 „S lelked addig fog a templomban bolygani;
 „Mig átkod valaki fel fogja oldani,
 „Azzal: hogy háromszázhatvanöt éjjelen
 „A templom ajtónál pontosan megjelen,
 „S az első, középső és végső ütésénél,
 „Az éjjélnek téged szólitand nevednél,“ —
 És eltűnt az ördög — a kasza villámlott
 S az asszony lelkének hüvelye lehámlott.
 ... S ez a lélek ott jár hófehér burookban,
 Mai nap is folyvást az egyházcsarnokban
 Várva lesve azt, ki nevénél szólítsa
 S keserves átkától őt megszabadítsa.

.....
 Nagy kincs van ígérve annak, ki megváltja,
 De mind kudarcot vall, a ki megpróbálja! ...
 Magam is rászántam egykoron magamat,
 Használván egy egész éves ... „u r l a u b o m a t....“

Minden jól ment, s már az utolsó éjjelen
 Járkálok fel, alá kitűzött helyemen ...
 ... Három fertály ... no még csak egy fertály óra!...
 S megszabadulsz lélek a végharangszóra! ...
 De hát én a kinesesel vajjon mit csinálok?
 Mit? ... egy generális-sarzsit megvásárlók,

És a regimentet melléje megveszem,
 S Benkő huszároknak nevemről nevezem.
 Legjobb pajtásaim stabilisok¹⁾ lesznek,
 S minden nap én velem egy asztalnál esznek.
 Egész esztendeig nem lesz kirukkolás,
 Brajtsaft²⁾ ... bakparádé avagy rajtsurozás!

Hah! de az óráút: egy, kettő, három, négy!
 Édes eszem! no még egyszer ... helyeden légy! ...
 Jaj de a név! ... a név! eszembe nem jutott! ...
 S az idő nem állt meg, az óra lefutott. . . .

Másnap berukkoltam s generális helyett,
 Belőlem estére megint istrázsa lett.

VIRÁGHALMI.

---

¹⁾ Stabilisok = törzstisztek.

²⁾ Brajtsaft = Bereitschaft = szolgálati képlet.

Dal a huszárokról.

Huszárok huszárok, gyönyörű legények!
 Rablói vagytok a szép lányok szívének.
 Istenemre mondom! meg is érdemlitek,
 Hogy a legszebb lányok szeretnek bennetek.

Villámi vagytok a harci fürgetegnek,
 Tarka bokrétái a magyar nemzetnek,
 Vitézségtek hiven fel is vagyon írva:
 Ti a csillagokkal ragyogtok egy sorba!

KELETFY ISTVÁN.

Csikós vagyok....

Csikós vagyok a pusztába ,
 Messze látok a tanyára.
 Még se látom szeretőmet ,
 Verje meg az isten ötet.

Majd bemegyek Fehérvárra ,
 Szükség van a katonára ,
 Nyalka huszár leszek rózsám ,
 Akarva se jöhetsz hozzám.

M. N. D.

Huszár testvérek.

Mint az alkonyult nap
Elhaló sugára ,
Véres egy halovány
Huszárnak orcája.

Mozdulatlan fekszik
A sík csatatéren ,
Kardja bojtja piros . . .
Megfürdött vérében.

A hős haldoklónak
Egyetlen testvére ,
Nézi miként folyik
Kis öcsésének vére.

Segitene rajta ,
De már mind hiába !
Majd megszakad szíve
Fojtott fájdalmába.

A hős haldokló most
 Fölemeli szemét —
 Könyező testvérét
 Végig nézi elébb.

S mit báméskodol itt
 — Mondja a fiúnak —
 Nem hallod hogy amott
 Új rohamra fúnak?!

TÓTH KÁLMAN.

Őszi eső. . . .

Őszi eső, tavaszi szél,
Mikor már a nap is felkél,
E szomoru borongós nap
Kezdődött dél előtt tegnap.

Hallom neszét a felhőnek,
Tetején a hegytetőnek,
Leomlik ma éjszakára,
Estveli kilenc órára.

Istenem! már valahára,
Adj szép időt virradtára,
Szánd meg szegény katonáknak
Sorsát, kik lógerben hálnak.

Tegnap este tisztát vettem,
Magamról ma levetettem,
Csupa lucsok, teli vízzel,
Nem győzőm már magam inggel.

Hol vagy rózsám ? most láthatnál ,
 Tudom , hogy sírva fakadnál ,
 Mikor látnád , hogy a karom
 Ölelésedre nem birom.

Képzellek gyakran álmomban ,
 Galyból csinált sátoromban.
 De felébreszt őszi hideg ,
 Nincs köpönyegemben meleg.

Általázott köpönyegem ,
 Meg sem ismernél tán engem.
 Vizes dolmányom , nadrágom ,
 A forposztot abban állom.

Éjfél után két órakor ,
 Hallatik már a fikátor ;
 Kelj fel pajtás a früstökre ,
 Megyünk mindjárt a törökre.

Ott vár reánk , a mint hallom ,
 Szenvedésünkért jutalom ;
 Vagy az élet , vagy a halál ,
 Valamelyik csak ránk talál.

Sebes lovon. . . .

Sebes lovon neki hajt a huszár ,
 Hol a golyók sűrű zápora jár ,
 Vág ide, vág oda , minden felé ,
 Szinte csikorog a foga belé.

Sok a veszedelem jobbra, balra,
 De a merész huszár nem néz arra ,
 Tüzes szók repülnek el ajkáról.
 Még tüzeesebb szikrák a kardjáról . . .

Vége a csatának , magán maradt ,
 Fekszik az ellenség , vagy elszaladt ,
 Ekkor ránt a zablán , lova megáll ,
 S ő nyergéből a vérmezőre száll.

Mit mivel a huszár csata után ?
 Két lángszeme végig fut a lován ,
 Nyakán , szügyén letörli a habot ,
 S nézi, vajjon sebet nem-e kapott.

Aztán veszi csak szemügyre magát,
 S midőn sebre sebet halmozva lát,
 Sohajt: hála neked isten atyám,
 Csakhogy épen maradt paripám!

CZUCZOR.

Dorog Mihály.

Kályha mellett a kuckóban
 Ül az ősi házikóban
 Dorog Mihály a jó öreg,
 Szegény — az isten áldja meg!

Száz esztendő elmúlt régen,
 Meg se mozdul karszékeben:
 Félig élve, félig halva,
 Félig ébren, félig alva.

Volt ideje, biz eleget
 Legénykedett a jó öreg;
 De mi haszna? véges végre
 Mégsem akadt felesége.

Háta mögött a fogason,
 Donog a légy a fokoson,
 Alusznak az öreg kardok, . . .
 Buzogányok, csatagondok.

Csutora lóg a fékszáron ,
 Kandur hever a csótáron ,
 S a csákóban, mi lenn maradt,
 Tojás áll a kis póc alatt.

Csak a tarsoly címerére
 Nem akadt más, szerencsére,
 Mint egy kis pók, mely egyedül
 Kukucsál a rojtok megül.

S a szoba más szegletében ,
 Egy kopott huszárméntében ,
 Fondogál az öreg Éva,
 Fel-felpillant néha néha.

Él-e még a régi bajnok ?
 S keze önkényt lehanyatlott. . . .

Titkon lesi az öreget :
 Vajjon vesz-e lélekzetet ?

* * *

S lárma támad a faluban :
 Trombitaszó harsog vigan ,
 Fegyverzörej, kedv, hahoták,
 Nyeritenek a paripák.

Kiszaladnak az emberek,
Összegyül a leánysereg,
Mintha tavasz csalta volna
Az utcára, hogy dalolna.

„Hej az utcán azért járok,
Megérkeztek a huszárok!
Megérkeztek a huszárok! —
Gyönyörtíség nézni rájuk!”

És újra szól a trombita
S D o r o g M i h á l y föltámad,
Fölébreszté a harci jel:
Azt gondolá, hogy menni kell.

S ki tiz éve nem járhatott,
Leveszi a régi kardot,
Menne, menne: — de elbukott. . . .
Mily szép halál, mily szép halott! . . .

SZELESTEY LÁSZLÓ.

Söprik. . . . .

Söprik a pápai utcát,
Masiroznak a katonák,
Tizenhat esztendő barna kis lány
Ballag a regement után.

„Hová, hová barna kis lány?”

Kérdi tőle a kapitány —

„Ne kérdezze tőlem a kapitány,
Megyek a galambom után.”

A NÉP AJKÁROL.

Csata után . . . .

Sötét éjjel fehér ruhában,
 Ki jár a harcok mezején ?
 Leány . . . leány ne költsd fel álmát,
 Rég alszik már a vőlegény !

A lányka sejti s fájdalmában
 Szép arca omló könybe vész,
 Az égen halvány hold tűnik föl,
 A földön halovány vitéz.

„Ó alszol már én vőlegényem !
 Nem várhattál meg engemet,
 Egy éles kard hazád oltárán
 Helyettem másnak jegyezett.“

„Mily néma lön beszédes ajkad,
 És forró kebled mily hideg,
 Ott a sirkő, ott a sirirat,
 Tört kardod és vérző sebed.“

És ráborul, hosszan csókolja,
 Kinjában újra felriad.
 A távolból mintha jönnének,
 Zug a szélyelvert büszke had.

Arcomon fehér rózsák nőttek,
 Rajtad pirosak honodért,
 De hijába önték könnyet érted,
 S te hijába ontál érte vért.“

Bősz dalokat, gyászos regéket,
 Ki zeng a harcok mezején?
 Leány... leány ne költsd fel álmát
 Rég alszik már a vőlegény!

GYULAI.

Hertelendi indulója.

Hát fiaim! ti vitéz nevetek
 Rabblánccal váltjátok-e fel?
 Ősz fejem is ma tehát veletek,
 Nyert koszoruját vessze-e el?
 Nem magyar az, cudar, a ki kivont
 Karddal is esdekel és kér pardont.
 Rajta! tehát velem a ki vitéz,
 A csatán elől lobogó tollamra néz.
 Ezeredem vér mezején vezetem,
 Győzni vagy halni tanulj seregem.

M. N. D.

A gyalog huszár.

I.

Nincs korhelyabb huszár tiz regimentben sem
Mint Garázda Pista, az átkozott legény;
Sohsem szakad ki a kocsm a szögletéből,
S minden reggel ott ül a börtön fenekén.

Ha örül klelegy egy óráig állnia,
Oly kétségbeesett — hogy száanalom nézni,
S hasznát nem vehetik a fölváltás után
Mig bor nem foly torkán — egy öreg itcényi.

De a bajon később akképeu segített:
Egy barna mennyecs két kerített valahol,
A ki el-elmenvén lopva a strázsára.
Fölhajtá kötenyét — s így szólott: itt a bor!

Ezen csak átesett. A templom parádé.
Ez volt Garázdának még szomorúbb gyásza . . .
Midőn elvégezte rövid imádságát
Bele — bele morgott a halk muzsikába.

„Mért nem fűjsz sebesen ilyen-olyan csehe!
 Úgy elszomorodtam busuló nótádon!
 Még sirva fakadok Garázda létemre,
 Ha muzsikálásod egész végig várom.

Két órája is van, hogy színét se láttam
 Az édes itálnak . . . Itt meghalok szomjan . . .
 Szent isten tégy csodát! . . . teremts a csákómba
 Bort, avagy pálinkát — hadd enyhítsem szomjam.

És im csoda történt . . . ott a tele üveg . . .
 S a csákóból okkal-móddal el is nyelé . . .
 Hajh! de meglátta a káplár s templom után
 Azonnal vezette a kapitány elé.

Sok volt a rováson, véghetetlenül sok,
 Már rég fenyegetik, hogy bakának csapják . . .
 Hiába esküszik, hogy ez csodadolog . . .
 Ime hozzák is már mind a két bakancsát!

Sirva fakadna most ha nem szégyenléné,
 De mi haszna volna! szól a parancsolat.
 Hanem még is tesz egy próbát és megszólal
 Nagy alázatosan tördelve a szavat:

„Ha nem maradhatok már e regementben,
 Vitéz kapitány ur! engedje meg nekem:

Hogy paripámat is vihessem magammal,
Rajt a borjut tán csak mégis elcipelem.”

Hogy mit kapott erre, mit — feleletül —
Azt Garázda Pista nem mondja senkinek ;
De e feleletnél jobban fáj ő neki,
Hogy paripájához búcsúzni sem

II.

„Isten hozta kendet vitéz Pista bátyi !
Alig ismertem meg e cifra ruhában.
Ez ugyan nem dolmány, se nem mente ... hanem
Illik kigyelmedre, szebb bakát nem láttam

A bakancs gyönyörűn szorul a lábára,
Csak hogy egykissé szűk, vagy a kend lába nagy ?
Sarkantyú ugyan nincs rajta, de bokáját
Összeverheti majd a strázsán, hogy ha fagy.

Szép volt a kend lova, szebb ló talán nincs is,
Mintha aranyból lett vonal, oly sárga tolt ;
Hanem hiszen se baj ! vigasztalja magát :
Sárga csikó helyet piros borjut kapott,

Emberére akadt most a mangaléta !
Mintha csak az isten adta vón kezébe.

S hogy megfekszi vállát mint a puha ágyat!
Hanem vigyázzon kend, nagyon leér vége.

Ügyeljen egy kicsit görbe lábára is,
Úgy szét áll ... azt hiszi, hogy most is lovon ül?
Ha baka lett kelmed, majd meg tanítjuk mi
Kesztyűbe dudálni — hogy a vére kihül ...“

„Csitt kölykök! mert mindjárt borjújába dugom
A ki még szólni mer ... az irgalmatokat!
Nézze meg az ember! még utóljára az
Oroszlányra törnek a félénk nyulfiak.

Huszárvoltam mindig, az is leszek holtig,
Ha csak a bajuszom kipederithetem
Legyetek bakák ti és legyen az ördög!
Ily ágról szakadt én nem voltam sohasem.

Nem leszek én baka, ha generálisnak
Tennének sem leszek, gyalog én nem járok!
Fogadom istenem, ha belehalok is,
Egy pár napnál tovább engem itt nem láttok.

Elmegyek megszököm — s beállok huszárnak...
Hanem míg itt leszek, addig vigyázzatok.
Torkára forr, a ki úgy szólit hogy — baka...
Tudjátok meg: én most gyalog huszár vagyok!

III.

Szökőfélben vagyon vitézlő Garázda,
Nem birja nyelni már a bakancsot tovább.
Hiába marasztja félénk szeretője,
Lovat is lopott már tisztjének a lovát.

Csapja nagy mérgesen a borjut lábához,
S felrugja hogy szinte elbődül kinjába',
Még egyet rüg s mindkét lábáról a bakancs.
Ugy száll mint a holló a dögnék szagára.

Leszaggat magáról gyorsan minden ruhát,
Lopott juhászbundát akaszt a nyakába,
Jól szemére huzza a pörge kalapot
„Gyi te deres — így szól — az alföld sikjára!”

Már épen indulna . . . hajh ; de perdül a dob . . .
Csatába csatába a kinek lelke van !
Kiáltoznak szörnyen, menydörög minden száj . . .
Hallja ezt Garázda . . . és szól : megállj lovam !“

„Tapodtat se megyünk ! Csata kell énnekem,
Csata és háboru az én mesterségem.
Szerzek én ott lovat, huszár leszek én ott . . .
Hah ! az ellenségnek bűzét már is érzem !“

És visszakötözvén jászolhoz a lovat
 Sebesen öltözik borjuba, bakancsba . . .
 Immár készen vagyon, ott áll a glédában,
 Fején a csákó oly hetykére van csapva.

Mennek gyorsan mennek, szikráznak szemeik,
 Nem nézik a sarat, nem néznek pocsolyát;
 De mégis legnagyobb sárban jár Garázda,
 Hogy bakancsát a sár földje el legalább.

Farkasszemet néz a két ellenséges had,
 Köszöntik egymást a dördülő fegyverek,
 Éljennel fogadják a parancsoló szót,
 Éljennel a dobót, mely rohamra pereg.

Ott zug mint a szélvész a legelső sorban
 Vitéz Garázda is, legelől ő megyen . . .
 Bevárta az ellen a szörnyű rohamot,
 Ha bevárta, ott is maradt mind a gyepen.

A győztes fegyverek vértől piroslanak,
 Minden legény szeme azt mondja : hős vagyok !
 Garázda is kitett magáért dicsően :
 Egy vékony tiszturat szuronyára kapott.

De minthogy nem volt rá épen nagy szüksége
 Körülnézi magát. hajítja messzire,

S megragadván kardját hajrá a lovára . . .
 Ni! amott szalad már a paripa vele.

A huszárok épen atakra rohantak,
 Ott termett közöttük, s vágott jobbra-balra;
 Vág, és zsákmányol ő embert és paripát . . .
 De visszahívót zeng a trombita hangja.

Derék fickók vagytok, fiaim huszárok!
 — Szól a generális diadaltól égve —
 Egy itee borral ma többet kap mindenki,
 Mai vitézségtek egy országot érne,

Hanem mondjátok meg: ki ez itt köztetek
 Iszonyu zsákmánynyal — ki e lovas baka?
 Ki vagy te hős fickó? szólj! és megjutalmaz
 Érdemed szerint a generális maga.“

„Megkövetem szépen generális uram!
 Én Garázda István vagyok — és nem baka.
 Huszár voltam, de a gyalogsághoz tettek,
 Hogy köztük is legyen egy huszár valaha.

De nem fér én hozzám az a gyalogolás,
 A borjut bakancsot meg nem is nézhetem;
 Inkább vasas-német leszék mint bakancsos,
 Kifut szégyenében ott mind a két szemem.

Azért tehát kérem, generális uram!
 Hadd legyek még egyszer huszár, oh hadd legyek!
 Hisz ha szeretem is a szőlőnek levét.
 De a csatában sem vagyok hitvány gyerek.

Régi jó paripám, azt az aranysárgát
 Nem tudom ki üli . . . de hát arra kérem :
 Ime adok érte négy elfogott lovat
 Minden szerszámostól . . . adja vissza nékem !"

A vezér nevetve mindent jóra hagyott.
 De nem kínáltatja magát Garázda sem,
 Azonnal bele bujt a huszár muudérba,
 S össze-összeverte bokáját kényesen.

De vérszemet kapva még egyszer szóhoz jut,
 Még egyre kéri a generálist szépen ;
 A vezér még mindig jó kedvében vala,
 S felelt Garázdának : nem bánom, hát légyen !

Állott a gyalogság iszonyu nagy sárban,
 Mozdulatlan állott, úgy volt parancsolva.
 Elébe lovagol Garázda |kevélyen
 Mintha legalább is generális volna.

Tánecsoltatja lovát, ide-oda ugrat . . .
 Fel-feltecsesen a sár a bakák szemébe . . .

Igy halad el végig az egész sor előtt,
Szolgál még átkuk is gyönörüségére.

Mosolygó orcával töltöget ez alatt
Boros kanecójából Garázda kedvese ;
Mohón nyelik borát a szomjas huszárok . . .
S így szól a menyecske nagy örömmel tele :

„Ki iszik még ? Jertek, jertek huszárjaim !
Ti nektek mindig van italom, igyatok !
De a haláltól sem mentem meg a bakát.
A bakának — még ha tiszt volna sem adok !“

ZALÁR.

Csatakép.

Egyet-egyet bőfentett az ágyu —

Vége felé járt a harc-haragja ;

S egy hnszár a tábor oldalánál

Vágtat, vágtat, lova tán ragadja.

„Ne szaladj ha mondom, mert leváglak...”

Förmed rá a század kapitánya...

De a huszár nem is hederített

S vitte lova mint madárt a szárnya.

S elmerült a láthatáron függő

Könnyü párák távoli ködébe,

Mint a sas mely szárnya zajszelével

Besuhan a rónák fellegébe. — —

Megszűnt a harc. Győzött a magyarhad.

Óriási volt a nap tusája.

Aldomásra kél az elpihent nép

S bortul ég az ősi bú kupája.

Ragyogott mint egyegy földi csillag
 A tábortűz . . . . s tárogató szólott . . .
 Len a földön zaj s dicsőség csengett,
 Főn az égen néma borult éj volt.

És a század bátor kapitánya
 Telt knpával megfáradt kezébe —
 Legelől ál, mint a viadalban,
 S messze hallik harsogó beszéde:

„Fel fiuk! mond, föl ez áldomásra
 S nagy legyen mint háborunknak árja . . .
 És ha százszor meg lennénk is törve,
 Százszor éljen a magyar huszárja!”

„Százszor éljen kapitány uram is!”
 Szól egy oda vágtatott levante,
 S sziklavállán mint egy vivó sárkány
 Csak úgy úszott a ragyogó mente. —

„Vasra véle! a szaladó haddal . . .”
 Főrméd rá a század kapitánya;
 S a huszár, ki rá se hederített,
 Most figyelve néz a kapitányra.

„Megkövetem nagy alátossággal
 — Szól vontatva a huszár s bajuszán

Egyet mozdit felső ajakával —
Csak itt voltam a „robogi“ pusztán . . .

„Ötven pogány vitt egy asszony embert,
Vitte, mint a zivatar, magával,
S vitte, mondom, innen táborunkból
Még a szél sem ért volna nyomával . . .

„Hát a ki még!.. gondolám magamban:
S megeresztém Rózsi kantárszárát;
Látniok kell mint viv asszonyáért,
Látniok kell a magyar huszárját.

„S ugy cselekvém drága kapitány 'ram.
Ha hibáztam, hát lövessen föbe . . .
De hát elébb tessék ide nézni.
Visszahoztam, itt van — felesége . . . ‘

TÓTH ENDRE.

Ez a legény....

„Ez a legény rossz katona,

Tudja isten, hol a lóva.’

„Mariskánál istállóba,

Szénát eszik a jászolba.“

Hozd ki, Maris, kantáromat,

Kantározom a lovamat,

Magam ülök a nyeregbe,

Téged veszlek az ölembe.

M. N. D.

A dolgok sora.

Borozgatának együtt
 A „hütös“ emberek :
 A kántor, kisbíró s egy
 Bakkancsos is velek.
 Beszéltek háborukról :
 Mint vág be a huszár ?
 Hogyan győz a gyalogság,
 Mely sok mint a fűszál.
 Szerették volna tudni,
 A jámbor emberek.
 Melyik hát mégis inkább
 A talpán a gyerek.
 „Már én azt mondhatom csak —
 Megszólal a baka —
 A g y a l o g a világon
 Az első katona.“

S szemét végig járatván
 A borozók körül
 Nagy hetykén a bajuszán
 Egyet, kettőt törül.

„Lassan öcsém, megáljunk!”
 Vág közbe egy huszár,
 Ki észrevétlenül a
 Ládán hever s pipál.

„Majd csak én mondom itt el
 A dolgoknak sorát
 Szót halljon mindenki, vagy
 Menjen a merre lát!

Hát a legeslegelső
 Mindenben a huszár,
 Aztán jön egy végetlen
 Száz mértföldnyi határ.

Hegy, melyet a huszárság
 Holt testekből raka,
 Aztán egy hosszú semmi — — —
 S azután a b a k a !”

SZELESTEY LÁSZLÓ.

Megöltek egy huszárt. . . .

— A vértessalji nép ajkáról. —

Megöltek egy huszárt
Hatvan forintjáért,
Bevetették a Dunába
Pirospej lováért.

Duna be nem vette,
Partjára vetette,
Arra ment egy hajóslegény
Hajójába tette.

Oda megy az a n y j a ,
Költi de nem hallja :
Kelj föl, kelj föl édes fiam,
Borulj a nyakamba !

— Nem kelhetek én föl,
Mert meg vagyok halva,
Szép fekete gondor hajam
Vállamra van hajtva !

Oda megy az a p j a ,
 Költi, de nem halja :
 Kelj föl, kelj föl édes fiam,
 Borulj a nyakamba !

— Nem kelhetek én föl,
 Mert meg vagyok halva !
 Szép sarkantyus sárga csizmám
 Lábamra van fagyva.

Oda megy g a l a m b j a ,
 Költi, azt meghalja :
 Kelj föl, kelj föl édes rózsám
 Borulj a nyakamba !

— Fölkelek én rózsám,
 Nem vagyok meghalva, —
 A szerelem hű szerelem
 Szívemet elfogta !

A huszárló.

A huszár ló nem olyan ló,
Mint a többi közönséges,
Megérzi, hogy ki az ura,
S aztán ő is büszke, kényes.
Ha még tegnap hámban volt is,
Csak egy kis sarkantyu neki,
S ma már lábát mondhatatlan
Gyönyörűségesen szedi.

Ugy ismeri a gazdáját
Mintha csak pajtása vóna —
Ha már kardcsörgésit hallja,
Fölnyerit az istállóba.
S mikor beér a gazdája,
Ugy megvihog, úgy megkapál —
Csak egy kissé nagyobb öröm
Meg is szólamlanék talán.

Keze között huszárjának
Engedelmes mint a bárány,

Hanem aztán a mikor kell,
 Valóságos tüzes sárkány.
 Legveszettebb pedig akkor,
 Ha megülni más akarja,
 Természete, hogy hátára
 Csak a gazda huszárt hagyja.

Akárminő jó dolga van,
 Lehet zabja, vize elég —
 Ha gazdája buslakodik
 Ő is lesüti a fejét.
 De mikor a huszár vigad,
 Bár mindene csak zabszalma,
 Majd kibujik a bőréből,
 Ugy ugrál az istenadta.

Háboruban egy félhuszár! . . .
 Ha gazdája levág hatot,
 A mennyi a hatnak fele,
 Hármat mindig össze tapod.
 S ha a huszár hetet talál,
 Adós még akkor sem marad,
 Ő akkor egy negyedikből,
 Legalább is jót kiharap.

Vénségére kimustrálják
 S olyan ló lesz, mint a többi . . .

Szépen eke elő fogja
 Holmi szántóvető földi.
 Napról napra levertebb itt,
 Semmi sem kell többé neki . . .
 Új gazdája buslakodik :
 Hogy a lovát mi lelheti.

Egyszer így a szántás közben,
 Hogy huszárok mennek arra :
 Nagyot nyerit a vén állat,
 Mikor a trombitát hallja.
 S földhöz vágja öreg testét
 A halálhoz így lel módot . . .
 Új gazdája azt mondja rá :
 Aligha nem huszár ló volt !

TÓTH KÁLMÁN.

Áldom nagy nevedet . . . .

Áldom nagy nevedet magyarok istene,
Mert lenéztél reám, szegény vitézre.
Alkottál számomra széles nagy vállakat,
Izmos két ép kezet, nyers inu lábakat.

Teremtettél vasat kardnak, buzogánynak,
Hogy ellenállhassak harcban a pogánynak.
S ha nyugszik a pogány holdas sátorában,
Játékbajt vihassak fent Buda várában.

De mély csendesség ül magas Bnda fölött,
Mert Hunyad hős fia el harcba költözött.
Rákos néma, üres, vitézt nem látni rajt,
Elmentek irtani, pogányt a kutyaajt,

Mehetnék bár én is e vitéz nyomokon,
De megsülyed fakóm a sima homokon,
Varju hadd lakozzék belőled, rossz pára,
Mért hagysz engem ide világ csudájára.

Áldom nagy nevedet magyarok istene,
 Mert lenéztél reám szegény vitézedre.
 Van erőmhöz való kard, buzogány, paizs,
 Add uram, hogy nőjön alám paripa is,

M. N. D.

Huszárkaland.

Egyet egyet bömböl még az ágyu, —
 Ámde válasz nem dörren szavára . . .
 Busan bámul le a hold az égről
 A magyarok megvert táborára.

Nagy szomorun, elveszet csatából
 Visszatérnek a vitéz huszárok,
 Kardjokon az ellen vére barnul,
 Önvéröktől veres a dolmányjok.

Ballagnak a megtiprott mezőkön,
 Nincsen atak . . . . mért mennének gyorsan?
 Csend van; olykor csak a ló alattuk
 Holttestektől vissza-visszahorkan.

Csend van; minden harcfi ajka néma,
 S könybe merült a szemek villáma, —
 Néha száll csak egy-egy cifra átok
 Az ellenség rengeteg hadára.

S im mellettök, mere elhaladnak,
 Bus nyögéstől hangos a mély árok . . . .
 „Ki van itten? Hej, ki él még itten?“
 Hallgatódzva kérdik a huszárok.

És felvánszorg egy sebes vitéznek
 Összeroncsolt, összedúlt alakja,
 Mellében a tört szurornynak vége,
 És mellén a hősi vér patakja.

„Jöszte bajtárs, jöszte jó lovamra,
 Hajtsd le fejed a nyeregkápára;
 Bekötözni sebeid forrását
 Szükséged van ápolók karára!“

,Ott fekszenek — egész zászlóaljunk —
 Holdsütötte véres csatatéren . . . .
 Elhulltak ők . . . . s ha ők elhullottak:
 Szégyen volna énnekem is élnem!

Ámde, ha egy szivességet teszten
 Igen szépen megköszönöm néktek:
 Foglaljátok vissza az ellentől
 Zászlónkat, e tábori szentséget!“

Szól a bajnok, haldokolva szól így:
 Sirja lészen a bozótos árok . . . .

S összenézve, lovok kantárszárát
Megfordítják a vitéz huszárok.

„Vissza vissza hát a lobogóért!
Teljesüljön végső óhajtása!

Vissza vissza! bár ha kebleinken
Kivirul is a halál rózsája!“

És robogva és dobogva a had
Átszáguld a vérfödött fenyéren, —
A távolban örtüzek ragyognak,
Tüz a földön, csillagok az égen.

Örtüzeknél, ellen táborában
Vig zenének zendülése harsog,
És a rónák suhogó szellője
Elkap egy-egy diadalmi hangot.

Táncolók közt, telt kupák körében
Földre hajlik az elfogott zászló . . . . .
Hosszu selyme mint a bús fűz ága —
Tán az elhullt bajnokokért gyászoló?!

Megszakgatva véres lobogója —
Ezer golyó süvölte át rajta . . . . .

S im egyszer csak el kezd vigan lengni:
Örömszellő volt mely rásohajta.

Örömszellő: mely a visszatérő
Hős huszárok rohanásán támadt . . . ,
„Kardra, kardra!” zug a csata lárma,
Dobban a dob, vést is kiabálnak.

„Itt az ellen, újra itt az ellen!”
Huszárkardok haragos villáma
Rengve csattog vérbe borult főkön, —
Messze zeng a bomlott hadi lárma.

Büszke ménnek robbanó futása
Szórja szét az örtüzek parázsát,
Megzavartság, arcok sápadása
Váltja fel a győzelem varázsát.

Visszanyerve már a tépett zászló;
Ujra vigan leng lobog a szélben,
És a győző huszárok csoportja
Elrobog a diadalmas éjben. —

. . . . Ellenségnek bódult seregében
Sok száz ajak kérdve mondja zengi:
Honnan jöttek ők, s hová levének?
De nem felel, nem felelhet senki. —

Magyar vezér sátorához, fáradt
 Huszároknak hős csapatja mégyen.
 Előttök a visszafoglalt zászló
 Vigan lebeg hadnagyuk kezében.

„Ime uram, magyarok vezére!
 Kik a harcban végsőig elvesztek,
 Általadjuk – vedd el lobogóját:
 A nyolcadik hősi regementnek!”

THALI KÁLMÁN.

A távozó.

Isten hozzád ó faln,
Csendes békehely ; —
Tombol a mén, zúg a had
Nekem menni kell.

Busan lépdél a fakóm,
S vissza, vissza néz, —
Száz ablakból int felém :
Száz leányi kéz.

Hófehéren lengedez
A végbucsu jel,
Légy szerencsés szép vitéz
Száz lány üdvözel.

Keblem csendes és nyugodt
Százok könnyein :
Ah de egy pár kék szemet
Sirni látnom kin !

Édes anyám !

Édes anyám rózsafája,
Én vagyok az egyik ága ;
A háboru leszakasztott,
Fegyver alatt elhervasztott.

Katona az én életem,
Szegen fűg most a fegyverem,
Ha én aztat megpengetem,
De sok leány sirat engem.

Nem is huszár ki gyalog jár,
Kire szeretője nem vár :
Sirat engem kettő három
Mikor a háborút járom.

A verbungos.

Jön a verbung muzsikálnak,
Öröme a sok lánynak.

Adta fattya szép huszárja
De kivágja, de megjárja.

Legelől, a muzsikára
Eszeveszett legény járja,
Pintes üveg a kezében,
Tiz annyi bor a fejében.

Utána a többi fattyu;
Pineg — pönög a sarkantyú.
Huzd meg cigány! úgy is huzza,
Majd leszakad a tiz ujja.

Az az első jó kedvében,
Alig fér meg a bőrében.
Szélmalomként jár a lába,
S bele beszél a nótába:

„Hej pápai hires lányok
 Elég sokat jár a szátok ;
 De nem jár az hej, huj! másra,
 Mint a verbungos huszárra.

Ide öcsém, ne állj félre:
 Csak a gléda közepére.
 Ne a sapkám a fejedbe, —
 Hej de illik adta — vette!

Csapj fel öcsém, vessünk véget,
 Huszáré csak a gyöngyélet:
 Mennysországbán a szállása,
 Arany párnán a hálása.

Piros képü kis angyalkák
 Piros borral traktálgatják
 Mint a polyva annyi bankó,
 Tele van a dohányzaeszkó.

A lovára semmi gondja,
 Mert a gondját nem ő hordja . . .
 — Száz szónak is egy a vége:
 Bele csap a tenyerébe. —

Elértek már mennyországba,

Dicsőséges Csehországba.

— Hej gyöngyélet, huszárelet

Verjen meg a ragya téged! —

Kard helyett a panganét vár.

— Csóválhatja a fejét már! . . .

Hej gyöngyélet, huszárelet,

Verjen meg a ragya téged!

MAGYARI.

Huszár mese.

Az a Meleglánó*) be gyönyörű város . . .
Csak ott szeppent ám meg egyszer a kocsmáros.
Egy idegen vitéz ült benn a szegletben
S összekapott velem borozgatás közben.

Kináltam boromból csak becsület végett
S mivel nem tudta a huszár émberséget :
E g y s z á l kardra hitam ki őt a kocsmából
S három nadrágszijat vágtam a hátából.

Egyik épen ez az, a melyet viselek,
Másikat elkérte egy regruta gyerek,
Harmadikat pedig az isten adtának,
Mikor kibékültünk odadtam magának !

Sz....

---

*) Milano.

Vágtat a ló.

Vágtat a ló, dobog a föld,
 Repül a hős magyar gyerek . . .
 Villámot szór tekintete,
 Feszülnek karján az erek . .
 Csörög csattog éles szablyája,
 Mintha hüvelyéből kivágyna-
 Két pisztoly a nyeregkápában,
 Mindegyikben egy-egy halál van . . . .
 Vágtat a ló, dobog a föld.

Vágtat a ló; dobog a föld,
 Harcol a hős magyar gyerek,
 Alatta omló vérétől
 Piroslik a sötét nyereg.
 „Előre jó lovam! előre!
 Osszunk halált ne féljünk tőle!
 Ki a porban fetreng előtted,
 Tapodd agyon a czondra népet! . . .“

Vágtat a ló, dobog a föld,
 Hol van a hős magyar gyerek? . . .
 Vérben fagyban a harcmezőn! . . .
 Ki fogja fel, ki menti meg! ? .
 „Kit a kutyám is összetépne! ?
 Magyar vagyok, ki tenne rabbá? !
 Golyóm által lsszek szabaddá!!“
 Vágtat a ló, dobog a föld.

LÉVAL.

Rajta legények. . . . .

Rajta legények a harcra jerünk
 Riad a hadi trombita jelszava már —
 Ma ti reátok is őseitek
 Diadalmi vitéz magyar ünnepe vár.
 Századok óta hazájokat
 Őrzik a harcra csatára nevelt magyarok,
 Nem remegett soha kardot emelni
 A harcba dühös törökökre karok.

Nosza ti is legyetek ma dicső nagy apátok
 Igaz, de ne kores fiai:
 Meg ne zavarjanak a mozsaraknak
 Akármilyen özöntüze, záporai —
 Vágjatok öljetek és sok ezért
 Le pokolra taszítson erős kezetek,
 Minden ütésre halált suhogasson
 Akárhova ér fene fogyveretek.

* * *

Bátorkeszin . . . .

Bátorkeszin verbuválnak,
Engem hinak katonának,
El is mennék katonának,
Ha szilaj csikót adnának.

Szilaj csikó, bársony nyereg
Abban ül egy huszár gyerek,
Lábát veté a kengyelhe,
Maga felült a nyeregbe.

A muzslai legényeket,
Mefogdosták szegényeket,
Viszik Léva városába.
Patyolat ingbe, gatyába.

M. N. D.

Az özvegy s fiui.

„Szegény árva vagyok, az isten is látja,
 Bus özvegységemnek egyetlen istápja
 Szerelmes gyermekem !

A mikor látom hagy katonának készülsz :
 Majd kétségbe esem !“

„Isten az özvegyek és az árvák atyja,
 Kigyelmedet édes szülém el nem hagyja
 De nékem menni kell . . . !“

S könnyhullatás között nyakába borulva
 Az özvegy így felel :

„Tiz esztendeje mult, hogy szegény bátyádat
 Olaszország felé vitték katonának,
 Az óta oda van,
 Most meg te is elmégy, te is oda maradsz,
 S nem lezz nekem fiam !“

„Ne féljen ! még meg se álmodja azt kelmed :
 Hófehér paripán mikor itthon termek

Bátyámmal mint a szél . . . . !

Aztán megbecsüljük ; szárazzal meleggel

Eltartjuk míg csak él !“

Könybe s imádságba merül a jó özvegy,

Mig éjjel a fiu egy tábortüzhöz megy, —

„Jó estét vitézek :“

Jól megtermett legény . . . . az öreg katonák

Mind szemébe néznek.

Adjon Isten ! mondák, — egy pedig rákiált :

Mit keresel öcsém ? „Kardot meg paripát !“

Katonás a válasz ;

Ember vagy atyafi, akárhol termettél,

Lesz minden csak válaszs !

Másnap mikor szépen meghasadt a hajnal :

Bátor legényünk a huszárok közt nyargal ;

S felette lobogván

A gyönyörű zászló : szeme lángol, — mellén

Megszűkül a dolmány.

Ért azután harcot, ért viszontagságot,

Soha meg nem szaladt, sok embert levágott ;

S mihelyt kardot ránta :

Olyan lett kezében mindjárt, mint a fűrész.

Már a kard nem állta.

Há zászlót látott a bevett város tornyán,
 Mely idegen volt így kiáltott mogorván
 A harangozónak :
 Bevedd azt a ponyvát ! mert mindjárt kirántom
 A t o r n y o t a l ó l a d.

Szerették pajtási, ha busult is néha,
 Mert máskép mindig kész volt nála a tréfa ;
 S hol kvártélyba szállott :
 Három négy nap mulva, midőn elbucsuzott,
 Már megsiratták ott.

De im a Dunánál nagy ütközet készül,
 Hatalmas erő áll szemközt mindkét részről ;
 S ellenséges hadban
 Az ujjan érkezett megedzett vitézek
 Egy része is ott van.

Itt a bátor huszár, kardjával kezében,
 S az iszonyu gyalog rohamra van készen ;
 Még csendesen állnak, —
 De látszik szemökből, hogy dus aratása
 Lesz ma a halálnak.

Azonban az ágyu egy részről megszólal,
 Mennydörögve felel rá a másik oldal ;
 Közelébb közelébb !

Melegszik a csata, szurja vágja egymást
A harcedzette nép.

Most lelte meg a mi legényünk is párját,
Ő is lovas, az is, egymást jól bevárják ;
Akkor összevágna.

Már mindkettő lankad, — de még egy sebbel sem
Árthatott egymásnak.

Eddig a kar vivott, most már kezd a harag,
Egymásra szikrázró szemmel pillantanak.

Egy perczig szótlanul

Küzdenek, — és akkor mindkettő lóváról

Halálsebben lehull . . . . .

. . . . És most egymás felé nyulnak ki kezeik . . .

A halálnak révén egymást megismerik

Az édes testvérek . . . . .

Ah, sors! lábad alatt a szegény halandó

Olyan mint a féreg!

És a szegény özvegy? a mikor csak ráér,

Buzgón imádkozik két kedves fiáér . . .

Várja őket, — s boldog.

Azonközben egy nap roszul lesz hirtelen.

S félre beszél rólok.

Éjfélkor felkiált: ah . . . ! fiaim jönek,
 Fehér paripája van mind a kettőnek,
 Nézzétek csak . . . amott . . . .
 Azzal lehanyatlik kiterjesztett karja;
 Megnémul és — halott!

Ne félj szegény asszony! két kedves gyermeked,
 Kikért úgy fájt szived, kiket úgy szeretett,
 Mindjárt feltalálja . . .
 Hozzád sietnek ők . . . viszi a halálnak
 Fehér paripája.

TOMPA.

Őrlegény.

— 1842. —

Csipős az éj és a huszár
Busan lép fel s alá :
Ő az, ki a gyöngyéletet
Fennén magasztalá.

Nyomán ropog, sivit a hó
És a legény sohajt,
Gondolkodik, tiz éve hogy
Mikor telik be majd.

Kancsók között nem fűtt a szél,
Az átkozott tanyán,
Hol kedve gyult csillám ruhák
És fürge mén után.

Lelkében visszavándorol
Kedvelt övéihez,
Ha megkerülök Érzsiből
Beh szép menyecske lesz !

Többé nem oly csipős az éj,
 Hogy megbusitaná,
 Fagyos bajszát simítja meg,
 S vigan jár fel s alá.

KERÉNYI FRIGYES.

Eszem adta.

Eszem adta katonája
Se országa, se hazája!
Se országa, se hazája:
Mégis piros az orcája.

Árva vagyok, tudod rózsám,
Nincs ki gondot viseljen rám,
Árvából lesz a katona,
Kit nem sirat édes anya.

Én is árva legény vagyok,
Én is elbirok egy kardot,
Kit más szegény legény tartott,
És rá sok könnyűt hullatott.

M. N. D.

Az álmodó huszár.

Ott aludt a lóva mellett . . . .

Körülötte siri csend lett ;

Az örtüzek kialudtak,

Egy-egy csillag ragyogott esak.

Csillagoknak ködös fénye

Elmosódtan halt az éjbe ;

De kigyult a huszár arca,

Vitte a ló véres harcba !

Szilaj ágyuk zugtak szerte,

Ment a sereg port keverve.

És a zajban, és a vészben

Villogott a fegyver és szem.

Haj előre ! haj előre !

Ha elesünk, essünk győzve !

S lobogókba kapaszkodva

Ment a szél a sebes nyomba.

És az ellen oszolt, tágult,
 Pusztulás volt, a mi ráhullt ;
 Az éjjelből mely elfödte,
 Dicsőség és fény sütött le.

Vágtatott a ló dübörgve,
 Lába alig ért a földre !
 Piros csákó . . . könnyű dolmány !
 Láng ragyogott minden gombján,

Még egy lépés és lesujtva,
 A ki után fárad utja !
 Hajh, lecsap már a kard rája !
 Megfagy a vér — az halála !

De riad az ágyu szörnyen,
 Rázkódik a hant a földben :
 „Föl a harcra ! Ki a kardot !“
 Trombitazaj messze harsog . . .

És riad a huszár karja,
 Szét omol az álom rajza.
 Tombol a mén . . Itt az ellen !
 Nyög ez erdő . . . ébred minden.

Talpra kel a nyugvó tábor,
 Halaványul fogy a mámor ;

És a másik pillanatban
Tovahal a zngás halkan.

Vágtat a mén, távol, távol,
Nem látni az éjszakától;
Tompán hangzik dobogása . . .
Jaj, ha gyorsabb a futása !

Egy kiáltás . . . s a kit kerget,
Ott hever a többi mellett;
Szalad a ló lovas nélkül !
Piros a fű, piros vértül.

Ömöl a hab . . . hadd ömöljön !
Egy halottal több a földön !
Ég, ragyog a huszár arca,
Hogy az álmot folytathatta !

DALMADY GYÖZÖ.

Husár-dalok.

1.

(Ad notam : este, este, este akar lenni.)

Csata, csata, csata fog ma lenni,
Édes rózsám, oda kell már menni.
Mind nyeregben vannak a husárok,
A lovam is atakra sovárogo.

Vetem magam paripám hátára.
Adj egy csókot rózsám utoljára,
Ha elesem, legalább a halál
Ajakamon forró csókot talál.

2.

(Ad notam : Juhászlegény, szegény juhászlegény...)

Fakó lovam, hejh, jó fakó lovam !
 Hogy tomboltál, nyeritél alattam !
 Öszszedőlnöd mért kellett a csatán,
 Hejh ! hogy megyek atakra ezután ?

Jó lovon jár minden magyar huszár.
 Jobb lovakat tart a török császár ;
 De ha minden lovát nekem adná,
 A helyedet ki nem pótolhatná.

Büszke lovon jár a generalis,
 De kényesebb voltál te annál is —
 Sohse se lesz több ilyen ló alattam !
 Fakó lovam, szegény fakó lovam !

3.

(Ad notam : Cifra szűröm Veszperémbe vettem.....)

Jó huszárom honnan oly sietve ?

Mért vagy olyan haragos jó kedvbe ?

Izadság, por, vér lepi el arcod,

Kivel vívtál rettenetes harcot ?

Jó huszárom, mért lyukas a csákód ?

Fél lábára mért sántít a ráród ?

Ketté törve mért van görbe kardod ?

Ezt a hitvány rongyot mire tartod ?

— Obester ur, megkövetem szépen,

Ottan jártam a partok mentében —

Megitatni vittem a lovamat

Tiz francia ottan reám akadt.

Körülkeritettek mindannyian,

Még azt mondják hogy adjam meg magam.

Felforr a vár a magyar emberben —

Mit volt tennem ? hát csak szerte vertem.

Zászló lógott egyiknek kezében,
 Azt elvettem tőle s összetéptem.
 Bekötöttem a sebemet véle,
 Még ez a rongy megmaradt belőle. . . .

— Ejnye, ilyen amolyan huszárja!
 Már ez mindig a bolondját járja!
 Nem tudod-e mi a parancsolat?
 Szerteszélyel kószálni nem szabad!

Takarodj a profoszhoz, a végett
 Hogy tétesen kurta vasra téged,
 Aztán jelentsd a kapitányodnak:
 Azt ízenem, hogy — stráz s a m e s t e r v a g y!

4.

Három alma meg egy fél,
 Jön a huszár mint a szél,
 Dobog a ló alatta,
 Lobog a mente rajta,
     Ejh hajh a huszár
     Ragyogó villámon jár,
     Ejh hajh a szeretőm, a huszár.

Rózsaszál van kertemben,
 Szép szál legényt szerettem,
 De huszárnak csapott fel,
 Délceg paripán ment el.
     Ejh hajh a huszár
     Repülő villámon jár
     Ejh hajh a szeretőm, a huszár.

5.

(Ad notam : Paripámnak az ő színe fakó.)

Hajdanában én is csikós voltam,
Mint a szélvész oly lovon nyargaltam.
Ismert engem a hevesi róna,
Bár csak soha el ne hagytam vóna.

Paripámnak arany volt a szőre
Selyem fübe vittem legelőre.
Abrakot ett a babám kezéből
Megitattam Tisza frís vizéből.

A hátára nyerget sohse tettem,
De ha magam rája fölvetettem,
A gyors szellő nyomomba se hágott
Kergettem a tündér déli bábót.

Végzetetlen a hevesi róna,
Más embernek egy egész nap vóna.

Édes lovam jól tudjuk mi ketten :
Végig értük egy pár percenethen.

Édes lovam, — hejh de már biába !
Mért vittelek téged a csatába !
Szüz hátadra sulyos nyeret tettem,
Magam pedig cifra huszár lettem.

Az az óra vitt bennünket rosza
Már az égben el volt határozva.
Legszebb csillag lehullott az égről —
Fényes köny hullt a babám szeméből....

Édes lovam, ott az ütközetben —
Mért nem estünk már el mind a ketten ?
Omlott neked szived piros vére,
Én jutottam ellenség kezére. . . .

Elhurcoltak sanyaru fogságba —
Meszsze földre, francia országba,
Bus haragban telik minden óra,
Káromkodom a komandó-szóra.

De minek is volna szabadságom ?
Nincs több jó ló nekem a világon . . .
Megégetne a szégyen, ha kéne
Gyalog mennem a rózsám elébe. . .

Csikós élet, hejh szép esikós élet,
 Nem látsz engem többé . . . Isten véled !
 Gémes kut, délibáb, széles róna,
 Bár köztetek megmaradtam vóna ! . . .

6.

(Ad notam : Én vagyok a Petri gulyás.)

Én vagyok a nyalka huszár,
A ki tüzes villámon jár,
Mellettem a szegény bakák
Bokáig a sárt tiporják.

A huszárnak jól van dolga :
Megyen mindég lovagolva.
De bakáknak rossz a dolgok :
Éjjel nappal kutyaolnak. . . .

SZÁSZ KÁROLY.

A szép fényes katonának.

A szép fényes katonának
 Arany, gyöngy élete,
 Csillog, villog mindenfelől
 Jó vitéz fegyvere ;
 Szép élet,
 Vig élet,
 Soha jobb nem lehet,
 Hopp hát jöjön katonának
 Ilyent ki szeret!

A zöld mezőn megpuskázik,
 Nyer az ellenségtől ;
 A kvártélyban mulatozik,
 Nyér a menyeeskétől ;
 Szép élet stb.

Szikrát üt a paripája,
 Nagy városon nézik,

Hogy jó lovas és vitéz is
Mindenütt dicsérik,
Szép élet stb.

Mind az ország mind hazája
Félnek és szeretik,
A szép dámák és leányok
Sokszor ágyát vetik ;
Szép élet stb.

Kótyavetye a vásárja,
Nincsen ottan kalmár ;
Fele árán mindent megvesz
Valahol maga jár ;
Szép élet stb.

Közemberből káplár, hadnagy,
Kapitány is leszzen,
Obesterség, generálság
Várja ottan készen ;
Szép élet stb.

Kockáz, kártyáz sátor alatt,
Pipa a szájában,
Markotányos háta megett
Nem szolgál hijában ;
Szép élet stb.

Ha jön ordre, frissen nyergel,
 Elmegy az portára,
 Fölbiztatja maga társát,
 Jól megjön az ára ;
 Szép élet stb.

Mint tűz meggyult pipájában
 Ugy ég a szerelme,
 Ellenségen és sziveken
 Vagyon győzedelme ;
 Szép élet stb.

Megjön pályafutásából
 Itt le telepedik,
 Jozságot vesz, kölesön pénzt ad,
 Avagy kereskedik ;
 Szép élet stb.

Nem parancsol ott vicispán,
 Sem a szolgabíró,
 Robotára senkit sem hajt
 Ispán vagy tiszttartó ;
 Szép élet stb.

Prókátor függ az oldalán,
 Szerencse bírása,

Böcsület a törvényszéke :

Nincs appellátája :

Szép élet stb.

Kényén kedvén házasodik.

Nem fizet a papnak,

Mem hi senkit bizonyágnak,

Mert fia ő Marsnek ;

Szép élet stb.

Menjünk azért seregesen,

Tartsuk meg hazánkat,

Vérrel, kardal oltalmazzuk

Szent szent koronánkat ;

Szép élet stb.

Ne gondoljunk az sirással

Sem az pityergéssel,

Üljünk löra, marsirozzunk

Az több vitézekkel ;

Szép élet stb.

Isten hozzád, apám, anyám,

Én édes szerelmem,

Hugom, bátyám, sógor, komám,

Avagy jertek velem :

Szép élet,
 Vig étet,
 Soha jobb nem lehet,
 Hopp hát jöjön katonának,
 Ilyent ki szeret.

B. AMADE LÁSZLÓ.

A huszár és lova.

Kedves paripája van a vén huszárnak,
Tizenkét éve már hogy együtt szolgálnak;
Kitellett ideje s ott maradt magától:
Nem tudott elválni jó paripájától.

Midőn felesapott is züllött legény vala:
Mi vitte rá mi sem? ki nem vallá soha --
'Sz mi kell oda? ha az idők rászolgálnak,
Hogy a magyar legény felesapjon huszárnak!

Hisz őt az isten is lóra teremtette:
Mosolygóbban ragyog a nap is fölötte,
Ha látja rózsaszín kedvvel a lóháton
Mintha azt mondaná: „ember vagy a gáton!”

A huszár hazáját és lovát szereti
Dicsőséget adhat mind a kettő neki;
Hazáját üdvözli a magyar nótával
Kedves paripáját simogatásával.

Meg-megveregeti, öleli csókolja,
 Mint hogyha a legszebb magyar leány volna,
 Sokszor órák hosszat elbeszélget vele:
 Még a prófuntból is neki dukál fele.

Ugy élnek együtt, mint a legjobb testvérek,
 Kiknél összeforrott a sziv és a lélek —
 Egyik a másiktól nem tud elszakadni:
 A felhő és villám együtt szok maradni.

* * *

Énekelve jöttek a pajkos huszárok:
 Ragyogó fegyverek s töltött kulaes nálok —
 „Vaj' hová is mehet ez a derék sereg!“
 Kérdezgették egymást itt-ott az emberek. . .

Vérengző csatára szólitották őket
 S vérengzés fogadta a megérkezőket —
 Küzdöttek sokáig, majd mind elhullának
 Még sem szakadt vége a szörnyű csatának

A fáradt vén huszárt lelőtték lováról,
 Ott feküdt vérében s nem tudott magáról;
 De mellette maradt kedves paripája,
 Mint a rózsató, ha leesik rózsája.

Körüle a veszély dul, rombol és ragad
 S nem üzheti odább a gazdátlan lovat :
 Ott nyálja másnap is a hideg tetemet
 S árnyékából csinál neki szemfödelet !

SZELESTEY LÁSZLÓ.

Rajta vitéz. . . .

Rajta vitéz ! paripára,
Rajta ! csata piacára !
Nézz az István zászlójára,
Hiveinek int.

Sohajts egyet istenedhez,
Küldj egy csókot kedvesedhez,
Légy hűséges vezéredhez,
Harcpiacra ronts.

Ne nézd : sok-e ellenséged ?
Mindent győző vitézséged
Régtől fénylő dicsőséged'
Feljebb viszi még.

Édes hazád, királyodért,
Ki segelmet tőled most kért,
Kiönteni minden csepp vért
Mindig készen állj,

Édes hazám, szép országom,
 Hol van arany szabadságom,
 Boldogító kebeledben
 Vigan élek én!

Benned élni, érted halni,
 Örökre felmagasztalni.
 Hiv őseink Árpád alatt
 Megtannlták már.

Rontsad bontsad ellenséged,
 El ne hagyjon reménységed,
 Meg ne gyalázd nemzetséged,
 A ki magyar vagy!

Eleidnek szép példája,
 Vezérednek bokrétáta,
 Vezéreljen a csatába.
 Halni tanulj ott.

M. N. D.

Békési ujoncdal.

— 1838. —

Már ezután nem fogdosnak kötéllel,
Nem bántják a szegény legényt erővel,
Sorshuzásra kell kiállni mindennek,
A gazdagnak csak úgy, mint a szegénynek.

Igaz, hogy a gazdag mást is fogadhat,
Cselédje közt maga otthon maradhat,
De pénzéből szegény legény boldogul,
Tíz év múlva, ha vissza jő, nem koldul

A sorsokat isten keze vezeti,
A mi tetszik velünk ő azt teheti,
Okos ember szent végzésén megnyugszik,
Más jobb sorsán soha nem is aggódik.

Vigan, pajtás! gyerünk hát sorshuzásra,
Ne halgassunk az asszonyi sirásra,
Gyenge madár az asszony s lány, hadd sirjon,
A ki legény rá csak vállat vonitson.

Véren vették a szép hazát eleink,
 Bő terméssel áldottak jó földeink,
 Benne nyugszunk sok ezeren boldogul,
 Miért hagynók hát ezt oltalmatlanul?

Mostanság sem marad a magyar hátul,
 Nem ijed meg a maga árnyékátul,
 Tüzbe, vízbe, lovon gyalog egyiránt
 Vitéz még ő akármikor kardot ránt.

Elbirunk még mi is egy mangalétát,
 Hetykén akár megülünk egy paripát,
 Gyöngy a huszár, ha szépen felöltözik,
 Husz törökkel egy maga megmérközik,

Itt a kezem én már katona vagyok,
 Akárkiért kész örömmel beállok.
 Szolgálatot teszek e jó hazának,
 Melyben oly sok vig napjaím valának.

Áldjon isten anyám, babám, pajtásim!
 Áldjon isten minden lakos társaim,
 Tíz év múlva ha még visszajöhetek,
 Legyen szabad egy tagba mért földetek.

SZAKÁL LAJOS.

A fringia.

Egy török tiszt, s egy vig magyar huszár
 Rakott asztalnál idogáltak.
 Volt már ugyan kedvesb vendége is
 Ugy hébe hóba a ház urának! —
 De már ha itt van — üsse kö —
 „Igyék az ur — itt a jó tokaji“ —
 S bieskás diák beszéd közben
 Kezdék a bort fogyasztani.
 És e badar beszélgetés közt,
 A nyusztfogásról huszárra tértek,
 „Milyen kemény csapása van
 A vén huszár kezének!“
 „Azt a taréjos réz sipkát,
 Hosszában is úgy ketté vágja:
 Hogy jobbra balra ketté válik
 Sisakostól az ellen koponyája
 „Tán kardja oly jó?“ — mond a tiszt —
 „Nem a bizon, vitéz uram!“

Rozsdás acél, a milyen nékem is
 Padlásomon elrejtve van —
 S mert úgy hiszem, hogy el nem árul
 Ha tetszik, rögtön elhozom.”

S a csorba, rozsdás fringia
 Ottan feküdt az asztalon.

Láttára a tiszt jót nevet,
 „Patkószegnek sem volna jó —
 Mond ilyen kard már csakugyan
 Vitéz kezébe nem való.”

„Mint szalmaszálat ketté vágná
 Az én dicső damaszk aczéлом“

„Tessék tehát — kardom becsületéért
 Én a próbát elfogadom.”

A tiszt hevülten kihuzza kardját

S egész dühvel hozzája vág,

A fringia e vad csapásra

Nagy mérgesen szikrákat ad.

Bámul a tiszt, s haragra lobban,

Mint a villám ismét lecsap —

Csorbát kap a vén fringia,

S a török kard — ketté szakad.

Szégyen — s haragtól fölhevülve

Törött kardját a földhöz vágja,

És ingerülten fölkiált:

„Velem jön Stambul várába!”

S elvándorolt a messze utra
 A csorba rozsdás ősi kard,
 Rozsdái közt, ez uj hónapban is
 Azt hirdeti: ne bántsad a magyart!

BEREC K.

A szép huszár.

Rába parton szép huszár áll,
Ingadoz, mint bús virágszál,
Könyfellel borul szemére,
Fájdalom s bú — hő szivére.

Barna lányka jő feléje,
Szemén leng bubánat éje, —
A huszárajk esókra csattan,
Csókot adván lóra pattan.

A szilaj mén érepatkója,
Rába hantját zúzza, vájja,
Rázza s hányja szép lovagját,
Mint vihar zöld fák virágát. —

Ah de a hős azt nem érzi,
Szívét gyötrő kinja vérzi,
Nem találhat ajka szóra,
Némán néz a lent siróra.

Barna lánykát, szép hazáját,
 Hullámhajtó Rába táját.
 Zajló keblében siratja,
 Itt marad a gondolatja.

Végre lángajkára szó jő,
 Siró, mint az esti szellő,
 S míg bucsudal ömlik ajkán,
 A leánynak könny foly arcán.

„Isten hozzád édes rózsám,
 Szép galambom, szép violám!
 Várj hiven rám harczfiára,
 Visszatérek nem sokára.

Isten hozzád, Rába tája,
 Ifju álmaim tanyája!
 Isten hozzád, hon vidéke!
 Szálljon dus földedre béke.“

Szólt — s mint villám oly sebesen
 Kardesörtetve, tova röppen
 Elszágult a franciára,
 A halálhozó csatára.

Mint a tigris öl csatázva —
 Öl, száguldoz vértől ázva, —

Mig a babér zöld levele
Lett a hősnek szemfödele. . . . .

*

Évek mulva barna kis lány
Sirva járkál Rába partján,
S mint a Rába part virága,
Elhervad a barna lányka.

SZÜCS D.

Huszár vagyok. . . .

Huszár vagyok, lelkem babám,
 Az is maradok,
 Szemed színű dolmányomon
 Sárga gomb ragyog ;
 Ucu! peng a sarkantyum,
 Csekély gondom semmi bum,
 Csak úgy vigadok.

Kard csillog az oldalomon,
 Tajték a pipám,
 Veres csákó süvegemen
 Leng a bokrétám,
 Mind a mellett csak az kár,
 Hogy tán nem is kedvel már
 Hütelen babám.

Oh te szívemet epesztő,
 Kacér szőke lány !

A buszárnak szeretője
 Akad akár hány;
 Nyájas, gyöngéd, deli, szép,
 Oly takaros olyan ép,
 Mint a tulipán!

Mikor nekem jó kedvem van,
 Boka hegedül,
 Mellém intek egy leánykát
 A szebbek közül,
 S megforgatom míg dacos
 Babám szeme bánatos
 Könyekbe merül.

Selyem szőrű pej paripám
 Száz aranyat ér,
 Horkol, tombol, tüszkölődik,
 Bőrébe nem fér;
 Még egyszer és utolszor
 Megugratom hajnalkor,
 Babám kedveér.

Van-e széles e világon
 Szebb a nótámnál?
 Jöszte babám, béküljünk meg

Bájos hangjánál!
 Megbékülünk ugy-e bár?
 Nyujtsad ajkad . . . enyim már
 Csókolóra áll.

M. N. D.

A haza tétele

Három huszár megindult
 Mentek mendégölték
 Tarkán bokron keresztül
 Még sem pihenének
 Szabadban voltok
 Nyálka mind a három
 Píros szalag lobog szögben
 Rövid pipaszárban.

Tarka kendő kezükben
 Majd a földet uszára —
 Nem a két nap kerülnek
 A zászlóhoz vissza . . .
 Hej-mégis csak nehéz volt

Az én élvásáram —
 Mond az egyik — ott maradt
 Anyai jó palástom!

A haza térők.

Három huszár megindult,
Mentek mendégéltek
Tüskén bokron keresztül —
Meg sem pihenének.

Szabadságos vitézek —
Nyalka mind a három,
Piros szalag lobog a
Rövid pipaszáron.

Tarka kendő kezökben,
Majd a földet ussza —
Nem a két nap kerülnek
A zászlóhoz vissza . . . .

,Hej mégis csak nehéz volt
Az én elválásom —
Mond az egyik — ott maradt.
Annyi jó pajtásom!'

„Bizony — felelt a másik —
 A szívem is sajgott,
 Mikor az oldalamról
 Letettem a kardot.“

„Hejh“ — sohajt a harmadik,
 A legelől járó —
 „Csak azt az egyet tudnám
 Mit csinál a Ráró ?!“

SZELESTEY LÁSZLÓ.

Áll a verbung.

Áll a verbung táncoljunk,
 Nosza kuu legények!
 Tele csordultig borral
 Állnak az edények.
 Pántlikát kalapunkra
 Majd osztogatnak,
 Mentét, dolmányt és nadrágot
 Hozzánk szabatnak.

Itt állnak a lovak is,
 Készen abrakolva,
 Melyek a magyar legényt
 Hordozzák táncolva;
 Ha ellenséget vagdal
 Az én jobb karom,
 Akkor mondja a királyom
 Édes magyarom!

A legvénebb huszár.

I.

„Szebb notát még nem hallottam,
Soha sem szólt így muzsika ;
Hejh be bátran kurjangatnak,
Hogy éljen a magyar haza.

Biró gazdánál a zászló,
A szél csak úgy lebegteti,
Nem nézhetem táncaikat,
Szivemet valami leli.

Édes apám, édes anyám !
Azok már ott mind vitézek,
Holnap mennek . . . messze mennek,
Keresni az ellenséget.

Én is megyek, én is megyek !
Bátyáim ti maradjatok ! . . .
Isten áldja meg kelmetek ! . . .
Hej legények megálljatok !

„Az alatt a zászló alatt,
Megint szól már a muzsika;
Áthallatszik az éljenzés
Innen a szomszéd faluba.

Édes szüleim ! azt teszem,
Kelmetektől én megválok,
Elutazom öcsém után,
Győzelem, dicsőség vár ott.“

„Oda van már mind két öcsém,
Én maradjak itthon épen ?
Hogy bizony szégyenletemben
Mind a két szemem kiégjen.

El kell mennem, hogy ne mennék,
Csalogat egy fényes álom,
A diadalt, a diadalt
Legelőször én kiáltom.“

„Anyjok, anyjok, mit cselekszünk ?
Kergetik már hadainkat . . .
Keresd elé, tán darabja
Megvan még régi kardomnak.

Régen voltam huszár, igaz,
De a hat vágást még tudom . . .

Isten veled ! Fiaim közt
Termek én ma jó loyamon. “ “

II.

„Diadallal jöttünk volna —
Örömtől zengene lakunk,
Reggeltől másnap reggelig
Csak úgy tennénk, hogy mulatunk.

Tejbe mézbe füröszténénk,
Csak úgy szállnál ide-oda,
Tele lenne kamrád ólod
És az apó átalaga . . .

Egy percig sem sopánkodnál,
Ajkad neve ésre állna,
Virasztanánk álmod fellet
Mind a hárman, nem felváltva.

De ne zokogj édes anyánk,
Mit használsz könyek árjával !
Nyomorultak lettünk . . . vezess . . .
Mi nem futhatunk faláhhbal.“ “

„Szóljatok már apátokról,
Hol hagytátok ? elesett-e ?

A leggyászosabb hirre is
Felvagyok már fegyverkezve.

Még csak szívem sem reped meg
Élni fogok bú bánatban,
Nem sirok már, átkozódom,
Átkozom hogy fogantattam.

„Mi türés-tagadás hiszen
Előbb-utóbb utána jár,
Ő volt a legelső bajnok,
Ő volt a legvénebb huszár.

Forrt a csata, a vég esata
Ellőtték a vezér lovát,
R ohantak már a vezérre
Az ellenséges katonák.

Ekkor oda ugrat apánk . . .
Itt a lovam ! — ezt kiáltja —
No mostan már megölhettek . . .
Vezér uram isten áldja !“

ZALAR.

Már én. . . .

Már én majd csak ellesem,
Mire szorulsz kedvesem.
Hogy ha huszárnak elmégys,
Rólám azért le ne tégy,
Eszem adta !

Lóra vitéz, előre,
Szállj ki a harc mezőre.
Tíz évig elgyászollak,
Ha meghalsz megsiratlak,
Eszem adta !

Árván hagysz már engemet,
Búba merült fejemet.
Gerliceként nyögdelek,
Álmomban is öllelek,
Eszem adta ! . . . .

— Nyergelve a paripa,
 Megy, de nem tudja, hova;
 Franciára, törökre,
 Jaj de itt hagysz örökre,
 Eszem adta!

M. N. D.

Bizonyítás.

Halgat a vén huszár
 S a pajkos regruta
 Beszéli a népnek :
 Mikép ment a csata ?
 Elmondja : mint harcolt
 Egy maga husz ellen ?
 S mikint ragadta meg
 A fővezért mellen ?

S midőn a gratiát
 Ez térden koldulta
 Nagylelkűen utnak
 Mikint bocsátotta.

S kommandálván magát
 — A mint megilleti —
 Mint adott az utra
 Borra valót neki . . . .

Halgatta a népség,
 És bámult fölötte,
 Mig az öreg huszár
 Bajszát pödrögette

S midőn a bámuló
 Népség reá nézett,
 Billentett a fején
 Bizonyítás végett.

,Ugy volt biz egy szóig,
 De nem is csudálom,
 Mert úgy kell venni, hogy
 A z é n t a n i t v á n y o m !‘

SZELESTEY LÁSZLÓ.

Hősök sirja.

(A francia hadjárat után.)

Csendes völgyben hős pataknál,
Barna fából kis kereszt áll,
Virágfüzér
Pihen szépen rajta,
Virágos sír
Domborul alatta.

Virágos sír, virágos sír,
Rá a hajnal harmatot sír,
S folyton-folyvást
Diszben virul a hant:
Hisz nyole huszár —
Nyole hős nyugszik alant. . . .

Itt estek el hajdanában
Egyenlőtlen bős csatában:
De emlékek
Ragyogó fényére

Bámulva néz
Most is a táj népe.

És a rege el-elmondja :
Hány ellenség dőlt halomba ?
Vértől áradt
A patak gyors habja.
Oly csodát tett
A huszárok kardja.

Igy estek el mind a nyolcan,
Véres karddal, véres harcban ;
De kardjokat
Ekkor sem tették le :
Oda nőtt az
Mindenik kezébe. . . . .

A hőseket sír takarja,
Jó vasukat rozsdá marja ;
De a hanton
Piros virág nyílik,
Piros vérhez
Ilyen virág illik.

Fejfájokon napsugártul
A koszoru meg nem sárgul...
És nem tudja

A vidéken senki :

Ki szokott rá

Fris virágot tenni ? — —

Csendes a völgy, csak a patak

Suttog lágyan bűv szavakat...

S egy-egy szellő

Leng a sír fejére,

Mintha csodás

Titkokról beszélne....

KULIFFAY EDE.

SOLTÉSZ MIHÁLY,
a hajdani verbungos huszár káplár.

(Meghalt Gyöngyösön 1858. jan. 3-án.)

Katona, még pedig
 Magyar huszár voltam, isten katonája :
 Rég volt, nagyon régen, de azért még most is
 Büszke vagyok rája !

Szeretett hazámat,
 S a koronás királyt hűséggel szolgáltam,
 Végre mint kapitány, megrakva sok érdem-
 Sebekkel kvétáltam.

Hittem, hogy életem
 Hátra levő részét békességben töltöm :
 Szomorú csalódás ! béke s nyugalom
 Nincs ezen a földön !

A testi fájdalmak
 Vettek ostrom alá, mint egy gyenge várat.
 Nem szabadulhatok, lelkem, az aggvezér,
 Hiába küzd s fárad.

A nagy szenvedéstől
Végkép kimerültem, fekszem betegágyon,
Érzem, nem sokára csendes nyugodalmam
Lesz a másvilágon.

Oh szép huszárélet!
Gyönyörűség kertje, virágid közt járok,
Hadd emlékezem rád, ezután nem bánom,
Ha kapitulálak! . . . .

Kiállott a verbung! . . . a komandó-házból
Jönek a huszárok:
Zeng a muzsika-szó,
Daliás toborzót húznak a cigányok.

Bajuszos hadfiak, választott legények,
Szép tempós lépéssel
Táncolnak danolnak,
Kiverik a nótát sarkantyú-pengéssel.

Köztük a regruták, fejük a csákóban
Elvész alig látnak,
Kardot se kaptak még,
Gondolattal mégis ellenséget vágnak.

A nagy öröm miatt piros hajnal az ő
Mosolygó orcájok,

Első sugarait

A boldogság napja most árasztja rájuk ! !

A verbung-vezető, — a többi vitéznél

Magasabb egy fővel, —

A verbungos káplár

Én voltam . . . ezelőtt ötven esztendővel !

Mintha rám öntötték volna, úgy állt rajtam

Az ezred ruhája,

Zsinóros dolmányom

Mellett a szerelem virágbokkrétája !

Ez volt a toborzó ! . . . így verbuváltunk mi

Vitézlő huszárok !

Nyitott ablakokból

Néztek a menyecskék, deli pártás lányok.

A merre csak mentünk, a nép mint a bucsú,

Huzódott utánunk,

Záporosó módra

Hullott a koszoru, benne térdig jártunk.

Én voltam a káplár ! . . . hogy ha regrutának

Való fiut láttam,

Hirtelen megálltam,

S ilyenén buzditó verset komponáltam :

„Im ez a gyöngyélet! A kinek szive van,
Csapjon fel huszárnak!

A huszár az isten

Földi arkangyala, fia a királynak.

A dolgot parasztnak, a könyvet hagyjátok

Barátnak, vagy papnak,

A kik beállanak, —

Itt van a parolám, — tiszti rangot kapnak! . . .

A fiatalságot imigy lelkesítvén

Diadallal jártam,

Vitéz regimentem

Számára sok derék legényt assentáltam! . . . .

Kiállott a verbunk . . .

Az öreg huszárok, jó barátim, várnak:

Szégyen és gyalázat! azok a cigányok

Mért nem muzsikálnak?!

Kiállott a verbung . . . .

Valaki lelkéért busan harangoznak:

Beteg ágyam mellett gyászoló asszonyok,

Sirnak, imádkoznak!

Kiállott a verbung

Halottas verbungja az ég királyának:

Itt a kezem . . . megyek! . . . szentek seregébe
Megyek katonának!

Isten hozzád világ!

Lelki megadással masirozok tova . . .

Hisz én huszár vagyok! . . . repül velem a ló . . .

A szentmihály lova!

AVAR.

A Leipzigi csata leírása.

Bonjourral köszöntöt a francia király
 A muszka császárnak haupt városánál,
 Pétersburgba küldi be a parlamentért,
 Adják fel nékie mingyárt pétersbnrgot
 A muszka császár is, ki küld két kozákot,
 Üzeni: fel adja ő már pétersburgot.
 Egész Muszkaország mind elszomorodik
 Midőn a császárjok tőlök elbucsuzik.
 Pétersburg városát gyászba béboritják
 Szép fekete gyászra a franciát várják;
 De a császárjokat mindég ohajtották,
 Vitéz magyarokat segítségre várták.
 Reterál a muszka bé Sibériának
 Kozsukot osztogat ő katonájának
 Kiveszi hideggel szívét franciának.
 Most kezd a Francia vissza reterálni,
 Utánna a kozák kezdi korigálni,
 A kít megkaphatott úgy megkorigálta
 Soha sem ment vissza Franciaországba.

Francia reterál bé Burkusországnak
 Hogy ott majd eleit veszi a muszkának,
 Spandau városánál ugyan frontott vetett
 Onnan is a muszka mingyárt kipergette
 Nincsen már nékie maradandó helye
 Mert nincs is nékie ahoz jó ereje,
 Mert minden potentát el állott mellőle,
 Csak a Sax és polyák tart még platzot vele.
 Spandautól Drézenig sebessen réterál.
 Hogy ő a népének jobb platzot hol talál,
 Platz az ütközetre mindenütt jó vagyon,
 Csak hogy a nép kevés rajta igen nagyon.
 Dresden városát is már körül sáncolták,
 Ezt is a kozákok gyakran körül futják.
 De azért a várost nekik fel nem adják
 Mert Sax oda huzta egész ármádáját.
 A város határán nagy lógerok vannak,
 Melybe a franciák gyakran vigadoznak,
 Vigadozhatik az, a kit nem bántanak,
 Erről a magyarok még semmit sem tudnak.

Felkerekedik itt a francia tábor,
 Rajta mén a muszkán juliusba nyáron,
 Szétveri a muszkát a drésdeni platzon,
 Jaj hová léssel most szegény Alexander?
 Sebes vágatva jön minékünk a posta,

Csak mentül hamaráb üllý magyar a lóra,
 Mert lehet hogy ma is lesz még patália
 Oly nagy erővel jön rajtunk a francia.

Akkor ír a császár, át a franciának,
 Mondja meg szándékát fiu az Attyának,
 Ha ellenséggel jön egész Eropának
 Ugy nem lesz lakossa Páris városának.

Schwarzenberb is siet a drésdeni platzra
 Vizsgálja, hogy hogy áll a francia trupja ;
 Hét regiment huszárt stelléroz egy frontba
 Ez Drésden városát be ataquérozza.

Schwarzenberg lett nekünk hires komendánsunk
 A parancsolatját erősen megtartjuk,

A francia trupját magyarok szét verjük,
 A saszőrnek szívét hidd el hogy kikapjuk.

Francia Drésdentől sebesen reterál,
 Laipzig városánál a vér platzon megáll,

Vissza ír hogy onnan tovább nem reterál,
 Sbhwarzenberg kapta meg elébb a curensét,

Vissza irat neki, mingyárt mennyen odébb,
 Napoleon ezen megszégyenlé magát,

Kapta földhöz végta királyi kalapját.

Sax király mellette elnevette magát
 A ponyatovszky is nézte a landkártyát.

Schwarzenberg Leipzignál csinált avángárdát

Előre huzta ott a magyar ármádát,
 A németből formált ott csupán reservát
 S így a többi sereg, viselte a sulyát.
 Harmad napig tartják magyarok a platzot,
 Sem egyik sem másik meg nem reterált ott,
 Negyedik ésszaka haubic és gránát,
 Kezdi felégetni francia lagerját,
 Mindenfelől hull rá a tüzes koszorú,
 A kire rá esik az tudom szomorú,
 Egész Laipzig alá be huzta ő magát,
 Itt látsz össze jönni sok szép ármádiát,
 Be is festék vérrel a Laipzigi határt,
 Mert nem látsz egyebet sehol csak katonát.

Tizenhetedik october fel jött reánk,
 Jaj ki eszi meg közöttünk a vacsorát?
 Sok szép ifiu nép, a ki nem is beteg,
 A Laipzigi platzon mégis halált szenved.
 Ti keserves Anyák gyermekeiteket,
 Hogy nem sajnáljátok kedves fiatokat,
 Ágyuk mint szaggatják széjjel tagjaikat,
 Még sints a ki szánná magzatjaitokat.

Ily rettentő véres szörnyü patália
 Világ kezdetétől nem volt soha
 Itt esett most le egy Császári korona

Még a gyöngy koszoru is lehullott róla.
 Az ágyu zörgéstől a hegyek reszketnek,
 A füst erejétől az ég is szomorú
 A nap is felettünk homályba béborul.
 B szomoru napnak gyászos minutája
 Melyben Ponyatovszki jutsz végső órára,
 Ez volt híres király, nagy Polyák országba,
 Még is halált szenved Laipzigi posványba.
 A Saxok királya igen bus szomorú,
 Mert lehullott róla koronás koszorú,
 Azért lett jobbagya ő Ferenc császárnak,
 Hogy ne legyen rabja Laipzigi fogságnak.
 Vége van Laipzigi nagy pataliának
 Itt aludt fáklyája el sok franciának —
 A truppjait huzza a Rajna partjának
 Mainz, Erfurt, és Strassburg híres festungjának,
 Erfurtot bézárták a muszka tatárok,
 Meinzot és Strassburgot a magyar huszárok,
 Ezek oltalmazzák szép Magyarországot
 Egy hitre akarják hozni e világot.
 Francia Párisig sebesen reterál;
 Jól tndja a muszka, és a Ferenc császár,
 Ez a haupt commendáns a romai háznál
 Néha látjuk is őt az Ármádiánál.

Páris alatt végződött el a háboru,
 Franciaország lett ezen bus szomorú,
 Mert elfogattatott a híres császárja,
 Ezt Franciaország mindég is sajnálja,
 Napoleon maga fenszóval kiáltja
 Jaj nékem, most jutok én végső órára,
 Kedves Mari Luisoni csak téged sajnállak,
 Szép kis gyermekeddel istennek ajánlak!
 Világ tömlöcébe már bé vagyok zárva,
 Mint mérges oroszlán erős káltkába.

Kajcs István,

a 7-ik sz. huszár ezrednek a
 a csatában részt vett írásttu-
 datlan közvitéze. Szerzette
 1827-ben.

Huszárok temploma.

Ezüst haju szép öreg asszony
 Gyenge szived meg ne szakadjon,
 A könyved mind el ne folyon!
 Szomorú vagy jó öreg asszony?!

Szomorú is lehetnék
 Könyvem is mind elfolyhatna
 Deli hét szép fiamról
 Nem álmodtam az éjszaka.

Gyönyörűség volt az az óra
 Mikor ültek trombita szóra
 Prüszkölő szép harci lóra
 Gyönyörűség volt ez az óra!

Mondá a legnagyobbik:
 Megcsalt engem a szeretőm,
 A harc piros mezején
 Dicsőség lesz a temetőm,
 Hadd fájon a szive utánam
 Annak kit én úgy megutáltam,

Más ölében kit találtam
Hadd fájjon szive utánam !

A második meg így szólt :
Én szeretem a bátyámat,
Vele megyek a merre jár,
Ásó kapa mely elválaszt,
Testvérszeretetnek adóját
Hű karjaim lerójják :
Derék anyák megsiratják
„Egymást szerették vala“ mondják.

S felelt a harmadik rá :
Nem leszek rosszabb ő nála
Ki az erények tükre
A hős elszántság példája,
Ereimben is oly meleg a vér ;
Igazán sokat életed úgy ér
Ha halni tudsz becsületért
Ereidben oly hév, tüzes a vér !

A negyedik meg így szólt :
Én nem tudom mit beszéltek,
Azzal mit most szivem mond
Dicsekedni lenne vétek,
De úgy tudom édes apámról
Van cz a kard, óvja haláltól

Életem, anyámat butól.

És levevé azt a fogasról.

Az ötödik felelt rá :

Nem ismerék még szerelmet,

De egy hőst úgy gondolom,

A legszebb lány megszerethet.

Föl csatára, Föl diadalra !

A bátort a harc istene halja,

A legszebb leány pártája

Lesz az én fejem koronája.

A hatodik mint a sir

Nyugodt maradt, két szót mondott :

„Anyám, hazám !“ — megölelt

S nyeregben ült mint kész bajnok.

S a legkisebb sirva fakadt el

„Árva anyánk nem hagyhatom én el“

— Menj jó fiam, menj jó kedvvel

Árva hazádat te se hagyd el !

A hét fiu nyeregben,

Gyönyörűséges huszárok.

Megcsókoltam kengyelök —

Aztán vitte paripájok.

És álmodom róluk azóta

Hir, dicsőség mind koszoruzza,

Álmodom minden éjszaka

Mily örömteli a hir álma !

Két szép fehér paripán
 Látogat meg fehér árnyok
 Sok rendjel a mellökön,
 Szemcsábitó szép huszárok !

Most is láttam hajnali fénnel
 Fehér paripáik ez éjjel
 Hátukat nyereg töré fel
 Fehér paripáknak ez éjjel ;

De ők nem ültek rajta.
 A paripák megáltak,
 S bár csak heten valának
 Nyolc fehér oszloppá váltak ....

Ezüst haju szép öreg asszony
 Gyenge szived még ne szakadjon
 A könnyed mind el ne folyjon
 Szomorúság el ne boríjjon.

A Wagrámi csatatér
 Beszéli hét fiad hírét
 Hogy menté meg élével
 A generálisnak éltét.

Hófehér nyolc doria oszlop
 Meredek fellegmagas ormon
 Emel nyílt, szellős templomot,
 Hol hunyászkodnak a brühli romok.

„Huszárok templomának“
 Nevezte el az osztrák nép,
 Derék öreg magyar asszony
 Ott nyugszik fiad, mind a hét!

SZÉKELY JÓZSEF.

Kapu megül.

Jönek, jönek a huszárok,
Régen is hogy rájok várok !
Ej ha tudná az a barna,
Tudom ölébe takarna !

Maga barna, lova deres,
A csákója bécsi veres ;
Zöld mentéje lebeg rajta,
Ez aztán a magyar fajta !

Hej a huszár bátor lovas :
Nem kell neki mellén a vas.
Ha szerelemre gyul vére
Lágyan ölel a szivére.

CSURGAY.

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

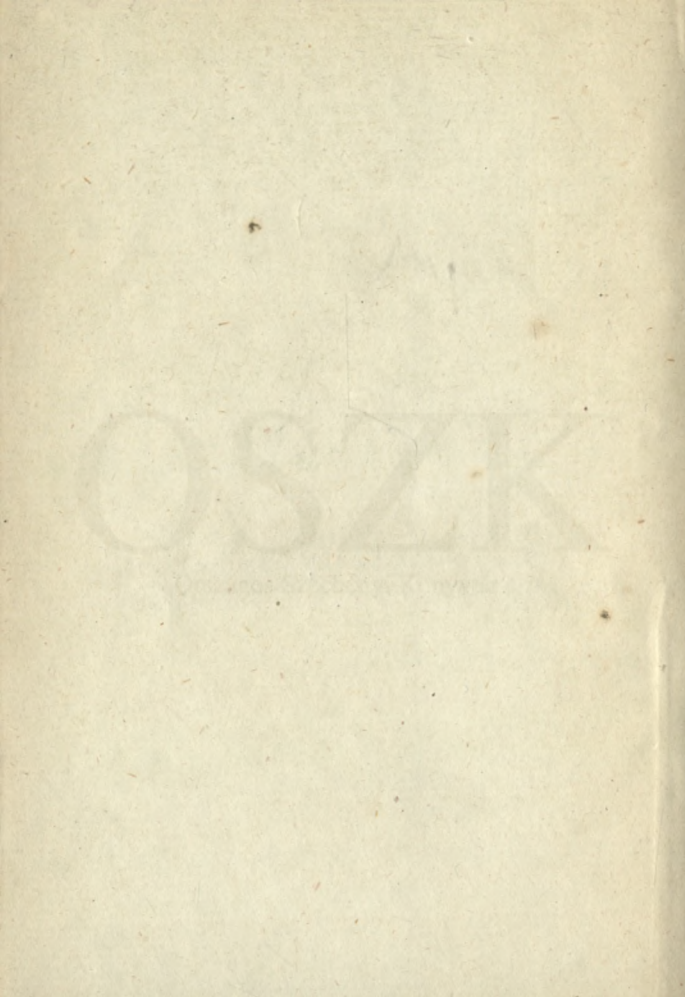

Ára 1 frt. pp.

OSZK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

